

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA
EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA REGIONÁLNEJ A ENVIRONMENTÁLNEJ EKONOMIKY

Systém odpadového hospodárstva na príklade obce Klokočov

Waste Management on Example of Klokočov Municipality

Študent: Jana Stopková

Vedúci bakalárskej práce: prof. Ing. Jiří Kern, CSc.

Ostrava 2010

Prehlásenie

„Miestoprísazne prehlasujem, že som celú prácu, vrátane všetkých príloh, vypracovala samostatne“.

V Ostrave dňa 05.05.2010

Jana Stopková

PodĎakovanie

Na tomto mieste chcem poĎakovať pánovi prof. Ing. Jiřímu Kernovi, CSc., za odborné vedenie a poskytovanie cenných rád pri vypracovávaní tejto bakalárskej práce.

Jana Stopková

Obsah:

1	Úvod	1
2	Teoretické východiská problematiky.....	2
2.1	Regionálny rozvoj	2
2.1.1	Teórie regionálneho rozvoja.....	3
2.1.2	Regionálna politika.....	5
2.2	Základné princípy regionálnej politiky Európskej únie	9
2.3	Regióny.....	11
3	Charakteristika obce v rámci okresu Čadca	15
3.1	Okres Čadca.....	15
3.1.1	Prírodné a surovinové zdroje.....	17
3.1.2	Demografické predpoklady a obmedzenia	17
3.1.3	Ekonomický potenciál regiónu	20
3.1.4	Infraštruktúra	22
3.1.5	Cestovný ruch.....	22
3.1.6	Služby	23
3.2	Obec Klokočov	24
3.2.1	Geografická poloha.....	24
3.2.2	Klimatické podmienky	25
3.2.3	Vodstvo.....	25
3.2.4	Výstavba obce po jej vzniku.....	25
3.2.5	Dopravné napojenie	27
3.2.6	Problémy týkajúce sa životného prostredia v obci	28
4	Odpadové hospodárenie v obci.....	30
4.1	Odpad	30
4.2	Účel odpadového hospodárstva v obci Klokočov	35
4.2.1	System nakladania s odpadmi v obci.....	38
4.2.2	Určenie poplatku za komunálny odpad	40
4.2.3	Náklady obce na vývoz odpadu.....	41
5	Návrhy na vecné a finančné riešenie problematiky.....	44

6	Záver	46
	Zoznam použitej literatúry	47
	Zoznam skratiek	50
	Prehlásenie o využití výsledkov bakalárskej práce	51

1 Úvod

Témou mojej bakalárskej práce je priblíženie a zhodnotenie systému odpadového hospodárstva v obci Klokočov. Pre túto tému som sa rozhodla najmä z toho dôvodu, nakoľko ja sama v obci Klokočov žijem a dôverne ju poznám. Po vzájomnej dohode s vedením obce Klokočov, ktorému som predniesla svoj návrh mi umožnilo a poskytlo potrebné podklady na vypracovanie tejto bakalárskej práce.

Problematica životného prostredia, jeho ochrany, správne využívanie zdrojov sú témy, ktoré sú v súčasnosti veľmi často skloňované a ktorým právom patrí pozornosť každého človeka. Pulzujúca predimenzovaná spoločnosť vie poskytnúť neskutočné možnosti, ale vie aj ničiť a nenávratne pohlcovať cenné, nenahraditeľné súčasti prírody. Preto treba zvažovať skutočnosti, ktoré možno ovplyvniť a pristupovať k nim zodpovedne. Samozrejme, okrem mnohých iných, jednou zo spomínaných skutočností, ktoré možno z hľadiska zachovania dobrého stavu životného prostredia ovplyvniť, samozrejme v pozitívnom zmysle, je problematika odpadového hospodárstva.

Opadové hospodárstvo predstavuje oblasť, v ktorej je priamo vo vzájomnej interakcii životné prostredie s ekonomickou sférou. Úzka dôležitosť tohto prepojenia sa potvrdzuje najmä situáciou v posledných rokoch, kedy začína byť zrejmé, že jednotlivé druhy odpadov sa vzhľadom na vyčerpanosť niektorých prírodných zdrojov postupne stanú zdrojom vstupných výrobných surovín. Riadenie odpadového hospodárstva je oblasť, ktorej by mala byť venovaná dostatočná pozornosť ako na úrovni veľkých miest a aglomerácií, tak i na úrovni municipalít, lebo iba vtedy môže byť dosiahnutý skutočný požadovaný efekt.

Pre svoju prácu som si vybrala odpadové hospodárstvo na konkrétnom príklade obce Klokočov v okrese Čadca, ako súčasť ekologického motívu regionálnej politiky. Cieľom bakalárskej práce je zistiť reálny stav nakladania s odpadmi v tejto obci ako aj charakteristika teoretických východísk danej problematiky. Vychádzať budem z podkladov, ktoré mi poskytne obec Klokočov. Mojou úlohou bude navrhnúť riešenia problému odpadového hospodárstva v obci. Výsledky tejto práce by mohli v budúcnosti poslúžiť obci ako jeden z podkladov pre budúce rozhodovanie v danej problematike.

2 Teoretické východiská problematiky

2.1 Regionálny rozvoj

Pojem regionálny rozvoj možno podľa zákona č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja chápať ako súbor sociálnych, hospodárskych, kultúrnych a environmentálnych procesov a vzťahov, ktoré prebiehajú v regióne a prispievajú k zvyšovaniu jeho konkurencieschopnosti, trvalému hospodárskemu, sociálnemu a územnému rozvoju a k vyrovnávaniu hospodárskych a sociálnych rozdielov medzi regiónmi. [17]

Pre každý región je charakteristický určitý potenciál, s ktorým daný región disponuje, ktorý je pre neho charakteristický. V prípade, že uvažujeme o potenciáli ekonomickom, tak tento možno zhodnotiť a približne vyčíslieť pomocou ekonomických ukazovateľov, akými sú napr. miera nezamestnanosti v danom regióne, hrubý domáci produkt v prepočte na jedného obyvateľa, výška priemernej mzdy v danom konkrétnom regióne a pod. Vedľa potenciálu, ktorý možno vyčíslieť vyššie uvádzanými ekonomickými ukazovateľmi nemožno opomenúť ani prírodný potenciál regiónu, ktorý sa v súčasnosti dostáva do popredia v čoraz väčšej miere. Prírodný (geografický) potenciál možno zhodnotiť napr. na základe miery znečistenia ovzdušia, pôd, vody, ako aj množstva a typológie nerastných surovín, ktoré sa na území regiónu nachádzajú a pod.

V súvislosti s problematikou regionálneho rozvoja možno rozlišovať dve základné tendencie (prístupy). Prvý z nich, označovaný ako praktický prístup regionálneho rozvoja je charakteristický skutočnosťou, že pojednáva o konkrétnom zvyšovaní a využívaní potenciálu daného regiónu. Ďalší z prístupov označovaný ako akademický spočíva v chápaní regionálneho rozvoja ako vzájomné prepojenie geografických náuk, sociológie a ekonómie. V tomto ohľade je to prirodzené, nakoľko ako bolo vyššie uvedené, regionálny rozvoj možno chápať ako zvyšovanie potenciálu regiónu, snahu prepojenia prírodnej sféry s ekonomickou na takej úrovni, kedy by bolo možné dosiahnuť stanovených cieľov. [11]

2.1.1 Teórie regionálneho rozvoja

Aby regionálny rozvoj ako celok mohol plnohodnotne fungovať, musí vychádzať z jednotlivých metodických postupov, teórií, ktoré boli v súvislosti s danou problematikou sformované. Teórie regionálneho rozvoja možno pokladať za komplexný systém ktorého hlavným účelom je snaha o priblíženie a vysvetlenie pôsobenia jednotlivých súvislostí regionálneho rozvoja. Teórie sa zaoberajú jednotlivými faktormi, subjektmi ako aj ostatnými aspektmi regionálneho rozvoja.

Znalosť teórií regionálneho rozvoja je východiskom pre nasledovnú tvorbu primeranej regionálnej politiky a regionálnej rozvojovej stratégie. Nakoľko bolo teórií regionálneho rozvoja vytvorených viacero, existuje i viacero možností ich členenia. Zvyčajne však bývajú delené do dvoch základných skupín.

Do prvej skupiny radíme **konvergenčné teórie** (teórie regionálnej rovnováhy), ktoré vychádzajú a sú založené na predpoklade, že prirodzenou, základnou tendenciou regionálneho rozvoja je tendencia ku znižovaniu rozdielov medzi regiónmi.

Do druhej skupiny patria **divergenčné teórie** (teórie regionálnej nerovnováhy), ktoré sú naopak, založené na predpoklade, že základnou tendenciou regionálneho rozvoja je tendencia smerujúca ku zvyšovaniu regionálnych rozdielov.

V spomínaných teóriách regionálneho rozvoja sa najvýznamnejším spôsobom presadili metodické smery ako pozitivizmus, prístupy ovplyvnené hermeneutikou, štrukturalizmus, kritický realizmus.

Pokiaľ sa jedná o rozdelenie teórií regionálneho rozvoja podľa ekonomického smeru, ktorý bol pokladaný za hlavný inšpiračný zdroj pre príslušné teórie, možno teórie regionálneho rozvoja rozdeliť na neoklasické, keynesiánske, neomarxistické, neoliberálne a inštitucionálne. [11]

Teórie regionálneho rozvoja ďalej možno členiť na:

- **lokalizačnú teóriu** (jadrom teórie je zaoberanie sa predovšetkým lokalizačnými rozhodnutiami firiem a lokalizačnými faktormi. Pozornosť venuje aj konkurenčným vzťahom firiem a pokusom o priestorové usporiadanie ekonomiky ako celku).
- **teóriu exportnej základne** (Rozlíšenie ekonomických odvetví na základný a obslužný sektor je predpokladom a východiskom tejto teórie. Základný sektor je tvorený odvetviami, ktoré produkujú tovary a služby slúžiace na export do iných regiónov a do zahraničia. Obslužný sektor zabezpečuje následne v nadväznosti činnosť základných odvetví. Úspech rozvoja daného regiónu potom v súvislosti s touto teóriou závisí od schopnosti regiónu vyrábať takú komoditu, ktorá bude exportne úspešná).
- **teóriu kumulatívnych príčin** (táto teória považuje za základ regionálneho rozvoja kumulatívne pôsobenie faktorov, ktoré sú vo vzájomnej prepojenosti. Podstatou teórie je predpoklad, že ak dochádza v niektorých regiónoch k rýchlejšiemu rastu než v regiónoch ostatných, potom sa bude tento rozdiel naďalej kumulovať, prehĺbovať).
- **teóriu pólov rastu** (základ uvedenej teórie tvorí predpoklad, že rozvoj regiónu je postavený na hnacom odvetví, ktoré je pulzujúce a v ktorom dominujú veľké firmy na ostatné odvetvia, ktoré vytvárajú tzv. póly rozvoja)
- **ekonomickú teóriu** (základ tejto teórie tkvie v myšlienke, že voľné pôsobenie trhových síl funguje na porovnateľnej úrovni ako v krajinách rozvinutých, tak v krajinách rozvojových, i keď súčasne teória uznáva isté špecifiká trhového prostredia, ktoré je charakteristické pre rozvojové krajiny).

2.1.2 Regionálna politika

Definícií pre výstižné charakterizovanie pojmu regionálna politika existuje veľké množstvo, čiže nie je striktne daná, možno ju formulovať vo veľmi obsiahlych variantoch.

Zákon č. 539/2008 Z. z o podpore regionálneho rozvoja definuje regionálnu politiku ako súbor činností a postupov príslušných orgánov a organizácií na celoštátnej, regionálnej a miestnej úrovni, ktoré prispievajú k hospodárskemu, sociálnemu a územnému rozvoju regiónov. [17]

Vo všeobecnej rovine možno regionálnu politiku definovať ako súbor cieľov, opatrení a nástrojov, ktorých účinná kombinácia a uplatnenie by mali napomôcť dosiahnuť cieľa, pre ktorý je regionálna politika koncipovaná, teda viesť ku znižovaniu príliš veľkých regionálnych disparít na úrovni jednotlivých regiónov. Mieni sa úroveň socioekonomická.

Ako už bolo vyššie uvedené, regionálnu politiku taktiež možno ponímať ako všetky verejné intervencie, ktoré majú snahu napraviť niektoré priestorové dôsledky pôsobenia voľnej trhovej ekonomiky pre dosiahnutie dvoch vzájomne závislých cieľov, akými sú ekonomický rast a zlepšenie sociálneho rozdelenia ekonomických efektov. Z tohto hľadiska regionálnej politiky možno v danom procese rozlišovať päť fáz:

- určenie jednotlivých regionálnych problémov ako aj ich vznik
- následné určenie cieľov, pokiaľ možno kvantifikovateľných,
- stanovenie stratégie, ktorú bude nutné uplatniť pre dosiahnutie stanovených cieľov,
- presné vytýčenie nástrojov, ktoré bude nutné použiť a
- konečné vyhodnotenie použitej politiky.

Snahy o znižovanie, redukciu medziregionálnych disparít a podpora rozvoja regiónov označovaných ako problémové, sú hlavnými prioritami regionálnych politík vo všetkých krajinách Európskej únie. Takto zameraná a nastavená regionálna politika pokladá najmä reštrukturalizáciu za hlavnú príčinu, ktorá zaťažuje regionálny rozvoj v takom rozsahu, že regióny nie sú schopné v prevažnej miere zvládnuť potrebné štrukturálne zmeny vlastnými silami a schopnosťami. [11]

Vývoj regionálnej politiky

Prvé začiatky regionálnej politiky sú zaznamenané v tridsiatych rokoch dvadsiateho storočia. V tomto období došlo vo Veľkej Británii k výraznému prehĺbeniu socioekonomických diferencií medzi jednotlivými regiónmi (napr. vysoká nezamestnanosť). Spravidla regióny s vysokým podielom tradičných priemyselných odvetví ako ťažba uhlia, hutníctvo, textilný priemysel, zaznamenali prepad a štát stál pred situáciou, kedy musel prijať určité opatrenia k zmierneniu výrazne sa zhoršujúcej sociálnej situácie v týchto regiónoch. To bol dôvod prijatia prvého legislatívneho dokumentu pod názvom „Zákon o špeciálnych územiach“, z roku 1934. V tomto dokumente boli vymedzené problémové regióny, boli v ňom definované spôsoby pomoci spočívajúce najmä v zlepšení infraštruktúry ako aj stanovenie pravidiel pre alokáciu prostriedkov. Od tohto obdobia sa regionálna politika vo Veľkej Británii rozvíja nepretržitým spôsobom.

Vo Francúzsku a Taliansku sa začiatky rozvoja regionálnej politiky datujú až od obdobia po druhej svetovej vojne. V oboch krajinách sa prejavovali veľmi výrazné rozdielnosti. Vo väčšine západoeurópskych krajín sa regionálna politika začala uplatňovať na prelome päťdesiatych a šesťdesiatych rokov. Hlavným dokumentom Európskej únie ktorý bol prijatý v tejto súvislosti je Európska charta regionálneho plánovania, pochádzajúca z roku 1983, ktorá sa orientuje najmä na vymedzenie sféry regionálneho plánovania za pomoci stanovenia zásad i najaktuálnejších úloh v európskom priestore. V uvedenom dokumente sú sformulované nasledujúce ciele priestorového usporiadania:

- harmonický socioekonomický rozvoj regiónov
- neustále zlepšovanie životných podmienok
- zodpovedné zaobchádzanie s prírodnými zdrojmi a ochrana životného prostredia
- racionálne využívanie území.

Európska charta regionálneho rozvoja ako prvý dokument obsahovala dohodu o dôležitých priestorových cieľoch v Európe a má pre všetky účastnícke štáty charakter doporučení, čiže je sekundárnym nezáväzným európskym právom. Pre európsku regionálnu politiku a priestorové usporiadanie sa považuje za takmer nevyhnutné, aby si Európska únia vytvorila finančné a správne nástroje pre dobrovoľnú politiku regionálneho plánovania a priestorového usporiadania, zabezpečujúceho v európskom priestore ochranu

prostredia, krajín a kultúr a slúžiacich ako rámec pre hodnotenie projektov infraštruktúry v európskom, národnom a miestnom meradle. [11]

Motívy existencie regionálnej politiky

Motívy regionálnej politiky vo všeobecnosti možno zvyčajne rozdeliť na **ekonomické, ekologické a sociálne**.

Ekonomické motívy regionálnej politiky

Za najzákladnejší ekonomický motív pre regionálnu politiku je považované plné využitie výrobných faktorov, pojednáva sa najmä o pracovnej sile. Z tohto pohľadu možno nasledovne nezamestnanosť považovať ako nevyužitie výrobného faktoru práce, ktorého dopad sa prejaví i v znížení hrubého domáceho produktu. Tradične v rámci ekonomických motívov býva uvádzaná a vyzdvihovaná argumentácia ekonomického rastu. V tomto ohľade treba mať vždy na zreteli, že každý región je štruktúrovaný inak, každý má iný potenciál a schopnosti a možnosti ho využívať a že vždy budú existovať odvetvia, ktoré vždy budú alebo postupom času začnú stagnovať. V rámci neustáleho kolobehu a prepojenosti stagnácia týchto regiónov brzdí možnosti silnejších regiónov. Nie menší význam v danej problematike majú i faktory optimálneho rozmiestnenia firiem a náklady preŕudnenia.

Ekologické motívy regionálnej politiky

Ako je známe, od sedemdesiatych rokov sa začala do popredia dostávať i environmentálna politika, pričom environmentálny aspekt je dnes jedným z hlavných motívov regionálnej politiky. Regionálna politika je v tomto pohľade uskutočňovaná ako na úrovni málo rozvinutých regiónov, tak i vo vysoko preŕudnených aglomeráciách, najmä v záujme obyvateľov, ktorí v danej lokalite žijú. Tlak, ktorý je v poslednom období vyvíjaný na zastavané obytné plochy, ako aj znečistenie vôd, ovzdušia a mnoho ďalších je dôkazom toho, že rozvinuté regióny prosperujú i na úkor slabších regiónov.

Sociálne motívy regionálnej politiky

Pokiaľ sa jedná o sociálne motívy regionálnej politiky, tie zastupovali hlavnú úlohu pri nastavovaní regionálnej politiky až do tej doby, kým sa tými najdôležitejšími nestali motívy ekonomické. Možno vytýčiť tri hlavné argumenty v sociálnej oblasti regionálnej politiky.

Ako prvý z nich býva uvádzaný dôvod plnej zamestnanosti, tzn. potreba každému zaistiť prácu. Ďalším z nich je regionálne rozdelenie príjmov a hlavnou úlohou regionálnej politiky v tejto oblasti by malo byť v prijímaní opatrení, ktoré by aspoň pomohli zmierniť regionálne nerovnosti v oblasti príjmov. Posledným argumentom v oblasti sociálnych motívov regionálnej politiky je tzv. úvaha o obecnom blahu. V tomto zmysle sa pojednáva napr. o kvalitnom životnom prostredí a podobne. [2]

Poňatie regionálnej politiky

Každá vedná disciplína musela prejsť veľmi zložitým procesom utvárania sa. V súvislosti s formovaním a etapami vývoja regionálnej politiky úzko súvisia aj jej dve základné ponímania. Tie možno rozlíšiť na tradičné a moderné. Tradičnou regionálnou politikou označujeme regionálnu politiku, uskutočňovanú do polovice 70. rokov. V tejto nadväznosti, od druhej polovice 70. rokov sa začala formovať nová štruktúra regionálnej politiky, ktorá je označovaná pod pojmom moderná regionálna politika.

Tradičná regionálna politika sa zameriavala najmä na regióny, ktoré boli označované ako relatívne stále problémové regióny. Jej hlavným cieľom bolo dosiahnuť ekonomický rast v požadovanej miere. Ústrednou rovinou bolo najmä intervenovanie za účelom zníženia dichotomických rozdielov medzi regiónmi vysoko rozvinutými na jednej strane a regiónmi zaostávajúcimi, na strane druhej. K dosiahnutiu tohto vytýčeného cieľa pristupovala najmä prostredníctvom medziregionálneho prerozdelenia, orientovala sa najmä na kapitál, suroviny a veľké firmy. Tradičná regionálna politika sa vyznačovala vysokou centralizovanosťou.

Moderná, taktiež označovaná ako súčasná regionálna politika, sa orientuje najmä na problematiku štrukturálnych zmien v jednotlivých regiónoch, základnou stratégiou ňou uplatňovanou sú regionálne inovácie a kladie dôraz na mobilizáciu vnútorných zdrojov.

Orientuje sa najmä na informácie, technológie, služby a malé a stredné firmy. Moderná (súčasná) regionálna politika je naproti tradičnej regionálnej politiky príznačná vysokou decentralizovanosťou. [2]

Typy regionálnej politiky

Ako už bolo vyššie spomenuté, regionálna politika je určená predovšetkým k ovplyvňovaniu štruktúry hospodárstva v jednotlivých regiónoch takým spôsobom, aby bola nástrojom k zlepšeniu efektívnosti hospodárskej politiky štátu. V tejto súvislosti E. Lauschman identifikuje tri základné typy regionálnej politiky, akými sú:

- **Rastovo orientovaná regionálna politika**, ktorej zásadným cieľom je optimálna alokácia výrobných faktorov v priestore uskutočňovaná prostredníctvom zodpovedajúcej koordinácie súkromných a verejných investícií.
- **Stabilizačne orientovaná regionálna politika**, ktorej hlavnou orientáciou je pozornosť na viac menej vyvážené hospodárske štruktúry v jednotlivých regiónoch, čoho je dosiahnuté prostredníctvom koordinácie regionálnej politiky a odvetvových politík.
- **Infraštruktúrne orientovaná regionálna politika**, pričom jej cieľom je relatívne rovnomerné vybavenie jednotlivých regiónov infraštruktúrou. [11]

Regionálna a štrukturálna politika Európskej únie, ako aj problematika využívania štrukturálnych fondov vychádza z niekoľkých základných a doplnkových princípov.

2.2 Základné princípy regionálnej politiky Európskej únie

Princíp koncentrácie – tento princíp kladie dôraz najmä na to, aby prostriedky zo štrukturálnych fondov boli využívané bezvýhradne k realizácii vopred stanovených cieľov a boli zhromažďované a použité na tie projekty, ktoré sú účelné a maximalizujú úžitok zároveň.

Princíp partnerstva – tkvie v úzkej spolupráci Európskej komisie a kompetentnými orgánmi na národnej, regionálnej a miestnej úrovni, ktoré sú určené každým členským štátom pre všetky časti programov.

Princíp programovania – základom tohto prístupu je kladenie dôrazu na systematický a komplexný prístup k riešeniu situácií v problémových regiónoch. Príspevky a prostriedky fondov sú zhromažďované na základe viacročných a viac oborových programov, ktoré sú následne realizované konkrétnymi projektmi.

Princíp adicionality (doplňkovosti) – princíp tkvie v pojednávaní o spolufinancovaní schválených programov. Princíp adicionality určuje, že financie zo štrukturálnych fondov majú iba dopĺňať ostatné verejné výdaje, nie ich nahradzovať.

Doplňkové princípy regionálnej politiky Európskej únie

Princíp monitorovania a vyhodnocovania – podstatou tohto princípu je priebežné sledovanie a vyhodnocovanie uskutočňovaných opatrení a celkovej efektívnosti vynakladaných prostriedkov. Pojednáva sa o tzv. ex-ante (predbežnom) hodnotení dopadov projektov, monitorovanie priebehu jeho implementácie a tzv. ex-post (následnom) hodnotení konkrétnych výsledkov a prínosov projektu a v akej miere bol projekt úspešný.

Princíp subsidiarity – princíp pojednáva o tom, aby boli jednotlivé ciele plnené na čo najnižšej možnej úrovni rozhodovania lebo v takom prípade sú schopné byť skutočne efektívne, samozrejme, pokiaľ je možné toto plnenie na danej úrovni zaistiť v uspokojivej miere. Tento princíp je zakotvený v Zmluve o Európskej únii, v tzv. Maastrichtskej zmluve.

Princíp solidarity – princíp solidarity je skutočne jednoduchý. Krajiny, ktoré sú na ekonomicky vyspelejšej úrovni svojimi príspevkami do spoločného rozpočtu financujú rozvoj štátov hospodársky menej rozvinutých. [11]

2.3 *Regióny*

Pojem región vo všeobecnosti predstavuje územie , ktoré je primeraným spôsobom ekonomicky a kultúrne sebestačné ako aj územie schopné primeranej autonómie. Zákon č. 593/2008 o podpore regionálneho rozvoja chápe región ako územne vymedzený priestor na tvorbu a uskutočňovanie regionálnej a štrukturálnej politiky na úrovni druhého a tretieho stupňa, podľa klasifikácie štatistických územných jednotiek. Na území Slovenskej republiky je región vymedzený územne a jeho územie je totožné so samosprávnym krajom. V rámci rozvoja regiónov vykonávajú vlastnú politiku rozvoja územia mestá a obce. [17]

Tzv. regióny so sústredenou podporou štátu možno bližšie rozčleniť na regióny:

- **štrukturálne postihnuté** – regióny, v ktorých sú prehlbované negatívne prejavy štrukturálnych zmien, vyznačujú sa útlmom odvetví, výrobných podnikov a následne dochádza k zvyšovaniu miery nezamestnanosti. Na ich bližšie určenie sa používajú ukazovatele charakterizujúce najmä trh práce a rozvoj podnikania.
- **hospodársky slabé** – sú označované regióny, ktoré na základe ukazovateľov hospodárskeho a sociálneho rozvoja vykazujú podstatne nižšiu úroveň rozvoja ako je priemerná úroveň v danom štáte. Na ich vymedzenie sa používajú ukazovatele charakterizujúce najmä trh práce, hospodársku úroveň a štruktúru, ako aj úroveň príjmu obcí a obyvateľov.
- **vidiecke** - ide predovšetkým o regióny s nízkou koncentráciou obyvateľstva a ktoré vykazujú vyšší podiel zamestnanosti v poľnohospodárstve.
- **ostatné** – do tejto kategórie sú zaraďované napr. prihraničné regióny, bývalé vojenské priestory, regióny postihnuté živelnými pohromami, regióny so silne narušeným či poškodeným životným prostredím, regióny s menej priaznivými podmienkami pre rozvoj poľnohospodárskej výroby a regióny s vyššou priemernou mierou nezamestnanosti ako je priemerná úroveň štátu.

Regióny NUTS

Dňom vstupu Slovenskej republiky do Európskej únie (samozrejme platné v rámci celej Európskej únie) došlo k zavedeniu tzv. nomenklatúry územných štatistických jednotiek – NUTS (z francúzskeho La nomenclature des unités territoriales statistiques). Nomenklatúra územných štatistických jednotiek predstavuje základný nástroj pre štatistické a analytické potreby a pre poskytovanie štatistických informácií Európskej únii používaný EUROSTATOM (Európsky štatistický úrad). Využíva sa a významne prispieva najmä k štatistickému monitorovaniu, k analýzam sociálnej a ekonomickej situácie v regiónoch a pre potreby prípravy, realizácie a hodnotenie regionálnej politiky. Základným klasifikačným kritériom pre stanovenie úrovne býva doporučený počet obyvateľov.

Jednotlivé úrovne NUTS sú v Slovenskej republike vymedzené v dôsledku opatrenia Štatistického úradu Slovenskej republiky a jeho akceptácie EUROSTAT-om týmto spôsobom:

NUTS I – Slovenská republika

NUTS II – 4 štatistické územné jednotky: 1. Bratislavský kraj 2. Západné Slovensko (Trnavský, Trenčiansky a Nitriansky kraj) 3. Stredné Slovensko (Žilinský a Banskobystrický kraj), 4. Východné Slovensko (Prešovský a Košický kraj)

NUTS III – 8 VÚC (vyšších územných celkov), samosprávne kraje

NUTS IV – 79 okresov

NUTS V – 2 883 miest a obcí.

Ciele a nástroje regionálnej politiky Európskej únie v rokoch 2007 – 2013

Jednotlivé ciele sú nasledovné:

Cieľ 1 - Konvergencia – hlavnou náplňou tohoto cieľa je najmä podpora rastu a tvorby pracovných miest v najmenej rozvinutých krajinách a oblastiach, nachádzajúcich sa na území Európskej únie. Tento cieľ má podporovať regióny, ktorých hodnota hrubého

domáceho produktu vykazuje nižšiu úroveň ako je 75 % priemeru Európskej únie. Hlavnými oblasťami podpory z Európskeho fondu pre regionálny rozvoj (ERDF) sú najmä modernizácia a diverzifikácia ekonomickej štruktúry členských štátov a regiónov, ako aj rozšírenie a zlepšenie základnej infraštruktúry. Oblasť podpory z Európskeho sociálneho fondu (ESF) sú zamerané najmä na zvýšenie investícií do ľudského kapitálu, adaptácie verejnej správy apod.

Cieľ 2 - Regionálna konkurencieschopnosť a zamestnanosť – tento cieľ je zameraný na podporu regionálnych programov, ktoré významným spôsobom podporujú pozitívne ekonomické zmeny v priemyselných, mestských i vidieckych oblastiach.. V konečnom dôsledku ide o podporu regiónov, ktoré nespádajú pod Cieľ „Konvergenčia“, tzn., ktorých hodnota hrubého domáceho produktu je vyššia ako 75 % priemeru Európskej únie. Oblasť intervencie tohto cieľa sú najmä životné prostredie, podpora inovácií, služby základného ekonomického významu a pod.

Cieľ 3 – Európska územná spolupráca – hlavnou náplňou tohto cieľa je podpora vyváženého rozvoja na celom území Európskej únie. Cieľ je financovaný z Európskeho fondu pre regionálny rozvoj (ERDF) a hlavnými prioritami sú životné prostredie, podpora rozvoja vedy a výskumu, ako aj problematika riadenia vodných zdrojov. [11]

Nástroje regionálnej politiky

Na základe stanovených cieľov regionálnej politiky sú spravidla odvodzované nástroje regionálnej politiky. Štátne opatrenie z hľadiska regionálnej politiky predstavuje už po mnohé desaťročia zainvestovanie regiónu technickou infraštruktúrou. Základným cieľom nástrojov regionálnej politiky je prilákanie kapitálu a podnikateľov do regiónu, ako aj stimulácia využitia vnútorných rozvojových zdrojov, či stabilizácia obyvateľstva v danom regióne. Nástroje regionálnej politiky možno členiť do nasledujúcich skupín:

- **makroekonomické nástroje** (ktorých užitie je značne obmedzené ostatnými cieľmi národohospodárskej politiky, napr. znížovaním inflácie, vyrovnanosťou platobnej bilancie), medzi ktoré patrí **fiškálna politika** (napr. regionalizácia daní

a odvodov, znížená sadzba daní vo vybraných regiónoch), **monetárna politika** (uľahčenie prístupu k úverom vo vybraných regiónoch), **protekcionizmus** (uvalenie dovozných limit a ciel na produkty vyrábané v upadajúcich regiónoch).

- **mikroekonomické nástroje** (v tomto prípade ide o ovplyvňovanie rozhodnutí ekonomických subjektov o ich lokalizácii), medzi ktoré patrí **realokácia pracovných síl** (napr. čiastočná úhrada nákladov na sťahovanie, výkup nehnuteľností či podpora pri kúpe nového bytu), **realokácia kapitálu** (kapitálové subvencie, lacné pôžičky, znížené dane, subvencie na dopravu a pod.)
- **ostatné nástroje** (sú viac menej výnimočne používané), medzi ktoré patria **administratívne nástroje** (správne rozhodnutie o zastavení ekonomickej činnosti nevhodné z hľadiska potrieb rozvoja území) a **inštitucionálne nástroje** (napr. regionálne rozvojové agentúry).

Nové členenie nástrojov regionálnej politiky predstavuje členenie na:

- **nástroje nefinančné**, nakoľko do tejto skupiny sú zaraďované inštitucionálne nástroje, administratívne, ako aj vecné a iné nefinančné nástroje (napríklad poskytovanie bezplatných služieb poradenského charakteru subjektom z regiónu, propagácia regiónu zahraničným investorom a iné) a
- **nástroje finančné**, kam zaraďujeme napr. daňové zvýhodnenie (daňové prázdniny, zľavy na daniach, zľavy na sociálnom a inom zákonnom poistení), kapitálové podielnictvo, rozpočtové zvýhodnenia (zvýhodnenia v odvodoch rozpočtových príjmov, mimoriadne dotácie rozpočtov) a iné. Ako najosvedčenejšie nástroje sa spropagovali zvýhodnené úrokové podmienky a investičné dotácie, prípadne niektoré typy subvencií. [11]

Regionálna politika je vždy uskutočňovaná na každom stupni osobitne, od najväčších územných celkov, až po obce. Vo svojej bakalárskej práci budem bližšie popisovať obec Klokočov, so zameraním na systém odpadového hospodárstva v obci.

3 Charakteristika obce v rámci okresu Čadca

3.1 Okres Čadca

Okres Čadca patrí z pohľadu územno – správneho usporiadania spolu s ďalšími desiatimi okresmi, ktorými sú: Bytča, Dolný Kubín, Kysucké Nové Mesto, Liptovský Mikuláš, Martin, Námestovo, Ružomberok, Turčianske Teplice, Tvrdošín a Žilina do Žilinského kraja.

Žilinský kraj s rozlohou 6 788 km² zaberá 13,8 % územia Slovenskej republiky, čo predstavuje 3. miesto v rámci Slovenskej republiky. Na severozápade územia hraničí s Českou republikou, na severe a severovýchode s Poľskou republikou, na východe s Prešovským, na juhu s Banskobystrickým krajom a na juhozápade s Trenčianskym krajom (obr. č. 1)

Ide prevažne o hornatú krajinu, ktorej osídlenie je sústredené v údolných polohách s prevažnou koncentráciou obyvateľstva do miest.

Samotný okres Čadca pozostáva z okresného mesta Čadca a ďalších 22 obcí, ktorými sú: Čierne, Dunajov, Dlhá nad Kysucou, Klokočov, Klubina, Korňa, Krásno nad Kysucou (štatút mesta), Makov, Nová Bystrica, Olešná, Oščadnica, Podvysoká, Radôstka, Raková, Skalité, Stará Bystrica, Staškov, Svrčinovec, Turzovka (štatút mesta), Vysoká nad Kysucou, Zákopčie, Zborov nad Bystricou.

Obrázok 3.1 - Územie žilinského kraja

Zdroj: www.zsk.sk

V súvislosti s členením podľa noriem Európskej únie zodpovedá územie okresu Čadca svojou veľkosťou nomenklatúrnej jednotke lokálnej úrovne NUTS IV (okres). V celom žilinskom kraji sa nachádza 11 úrovní NUTS IV (okresy) a 315 úrovní NUTS V (obcí).

Rozloha okresu predstavuje 760,6 km², (tvorí 11,2 % rozlohy žilinského kraja a 1,55 % z rozlohy Slovenskej republiky). Hustota obyvateľstva predstavuje hodnotu 120 ob./km². Za centrum okresu je považované mesto Čadca, ktoré možno označiť ako hospodárske, administratívne a kultúrne stredisko.

Väčšiu polovicu územia okresu Čadca (až 53 %) zaberá a tvorí od roku 1984 Chránená krajinná oblasť (CHKO) Kysuce, ktorú rozlohou, na ktorej sa rozprestiera (40 745 ha) možno hrdo zaradiť do kategórie medzi najväčšie veľkoplošné chránené krajinné územia na Slovensku. Chránená krajinná oblasť pozostáva z dvoch celkov. Jej východnou časťou je územie, ktoré nadväzuje na CHKO Horná Orava (SR) a na Żywiecki park krajoobrazowy (Poľsko). Západná časť je následne pokračovaním CHKO Beskydy (ČR).

Z hľadiska klimatických podmienok, územie okresu patrí do mierne teplej, až chladnej klimatickej oblasti. Letá tu možno označovať ako mierne.

Celé územie okresu je charakteristické vysokým stupňom reliéfnej členitosti. Kysucké Beskydy sú príznačné hornatinným reliéfom, Turzovská a Kysucká vrchovina, ako je už podľa názvu zrejmé, vrchovinami. Najvyššie položené miesto v okrese sa nachádza v nadmorskej výške 1 236 m. n. m. vo Veľkej Rači a naopak, najnižšie položené miesto sa nachádza vo výške 373 m. n. m., na území obce Dunajov. Takmer 34 % územia tvorí poľnohospodársky fond, na ktorom po tom, čo došlo v okrese k úpadku poľnohospodárstva, dominuje trvalý trávnatý porast. [12]

3.1.1 Prírodné a surovinové zdroje

Z hľadiska surovinovej vybavenosti okres Čadca nedisponuje žiadnymi zdrojmi ani zásobami nerastných surovín. I z celkového pohľadu v porovnaní s ostatnými okresmi nachádzajúcimi sa v žilinskom kraji, možno okres Čadca zhodnotiť ako najchudobnejší na prírodné zdroje. Jedinou surovinou, ktorou okres disponuje je drevná hmota, ktorá je tvorená prevažne ihličnanmi. I tento zdroj však postupne stráca na množstve, nakoľko veľká časť lesov je poškodená nie len emisiami, ale aj lesnými škodcami, čo sa prejavuje vysokým podielom ťažby kalamitného dreva. [22]

3.1.2 Demografické predpoklady a obmedzenia

V minulosti okres patril medzi skupinu okresov s relatívne priaznivým demografickým vývojom. Od roku 2000 však možno stav demografického vývoja hodnotiť ako degresný (klesajúci). Na tento stav poukazuje viacero faktorov. V dôsledku neustále sa znižujúceho trendu pôrodnosti, stagnujúcou úmrtnosťou dochádza k znižovaniu prirodzeného prírastku obyvateľstva. Ďalšiu úlohu zohráva i faktor postupného starnutia obyvateľstva. Aktuálny stav situácie pojednáva o skutočnosti, že z dlhodobého hľadiska možno pozorovať bilanciu prirodzeného prírastku zatiaľ vyššiu ako je celoslovenský priemer, no má klesajúci trend. Tendencia znižovania pôrodnosti je v obdobnej situácii – neustále dochádza k jej znižovaniu. V roku 2004 došlo k zaznamenaniam po prvýkrát v histórii okresu k zápornému prirodzenému prírastku. Tento vývoj pokračoval i do roku

2008. Negatívne sa prejavuje i počet vysťahovaných osôb z okresu. Podrobnosti poskytuje za zachytáva nasledujúca tabuľka.

Prognózy o vekovej štruktúre obyvateľstva v okrese Čadca do roku 2020 vypovedá nasledujúca tabuľka:

Tabuľka 3.1 - Vývoj počtu obyvateľov v okrese Čadca

	2004	2005	2006	2007	2008
počet obyvateľov spolu k 31.12. k.. roka	92 944	92 791	92 651	92 527	92 424
z toho ženy	46 200	46 169	48 102	46 487	46 484
podiel žien v %-ách na celkovom počte obyvateľov	49,71	49,76	51,92	50,24	50,29
ekonomicky aktívne obyvateľstvo (EAO)	42 902	41 210	40 983	41 444	42 632
podiel EAO v %-ách na celkovom počte	46,16	44,41	44,23	44,79	46,13
prírastok obyvateľstva celkom spolu (+/-)	- 14	- 153	- 140	- 124	- 103
z toho: prirodzený prírastok (+/-)	128	- 32	- 25	- 24	- 4

Zdroj: Štatistický úrad SR

Tabuľka 3.2 - Veková štruktúra obyvateľstva v okrese Čadca

	Obyvateľstvo spolu	Z toho: ženy	Podiel žien %	Veková štruktúra				SDŽ muži	SDŽ ženy	Index starnutia	Priem. vek
				0-14	15-44	45-46	65+				
2010	93 178	47 404	50,87	15753	44216	23136	10073	68,77	78,43	63,94	36,99
2015	93417	47774	54,14	15315	43053	23884	11165	69,84	79,30	72,90	38,24
2020	93428	48025	51,40	15439	40166	24829	12994	70,98	80,06	84,16	39,48

Zdroj: Štatistický úrad SR

Z tabuľky môžeme pozorovať trendy, že v danom časovom úseku bude narastať počet obyvateľov starších 65 rokov, s čím úzko súvisí skutočnosť, že počet ekonomicky aktívneho obyvateľstva sa bude znižovať. Celkový počet obyvateľstva bude mať

stagnujúci až mierne vzrastajúci charakter. Ako pozitívny trend možno hodnotiť skutočnosť, že detská zložka bude mať viac menej stagnujúci charakter. Bude sa predlžovať priemerný vek dožitia obyvateľov. Prognóza predpokladá, že sa zvýši stredná dĺžka života ako u žien, tak i u mužov priemerne o dva roky, čo môže byť spôsobené napr. medicínskym pokrokom.

Prehľad o migrácii v okrese Čadca v rokoch 2001 – 2008 zaznamenáva nasledujúca tabuľka:

Tabuľka 3.3 - Ukazovatele migrácie v okrese Čadca

www.statistics.sk	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
vysťahovaní z okresu CA spolu	334	332	319	399	411	381	442	432
z toho do ČR spolu	16	11	8	29	60	30	53	38
z toho do ČR ženy	10	7	5	15	30	17	27	21
z toho do SR spolu	318	319	306	365	328	345	30	378
z toho do SR ženy	183	184	170	215	191	182	197	225

Zdroj: Štatistický úrad SR

Región Kysuce, aj napriek tomu, že má veľmi slabé priemyselné dispozície, má vo svojej blízkosti dva vyspelé regióny a to Moravskosliezsky kraj, pričom Ostravsko ponúkalo už v minulosti množstvo pracovných príležitostí pre ľudí čadčianskeho kraja a to najmä vďaka tomu, že ich vzájomná vzdialenosť je akceptovateľná aj za účelom dennej dochádzky za prácou. Druhým regiónom je Žilina, ktorá najmä v poslednom období vďaka zahraničným investorom, novo vybudovaným priemyselným parkom ponúka pracovné príležitosti ľuďom z okolitých okresov, a migrácia čadčianskeho obyvateľstva v rámci Slovenskej republiky je najpočetnejšia práve do Žiliny. [22]

Pokiaľ sa jedná o problematiku nezamestnanosti v okrese Čadca, hodnoty vykazujúce výšku nezamestnanosti sa výrazným spôsobom neodlišujú od štatistík iných okresov, z hľadiska nezamestnanosti sa okres pohybuje v prijateľných hodnotách. Treba podotknúť, že výraznejší nárast nezamestnanosti sa vyskytol koncom roku 2009 po

dopadoch ekonomickej krízy. Pre priblíženie výšky nezamestnanosti v okrese v percentách poslúži nasledujúca tabuľka:

Tabuľka 3.4 - Miera nezamestnanosti v okrese Čadca

Rok	Miera nezamestnanosti v okrese Čadca
2006	7,18
2007	5,37
2008	6,05
2009	11,12

Zdroj: Slovenský štatistický úrad

Na vývoj zamestnanosti v okrese Čadca vplývalo výrazným spôsobom samozrejme znižovanie stavu pracovníkov v poľnohospodárstve, spracovateľskom priemysle, stavebníctve, doprave a spojoch, školstve a v ostatných verejných a sociálnych službách. Výška nezamestnanosti v okrese Čadca v decembri roku 2009 výrazne vzrástla po dopadoch ekonomickej krízy a dosiahla úroveň 11,12 %. Len o mesiac skôr sa pohybovala vo výške 10,77 %.

Z hľadiska problematiky sektorovej zamestnanosti, na základe štatistík z roku 2008 je zrejmé, že najviac obyvateľov okresu Čadca pracuje v službách, kam zahrňame napr. stavebníctvo, obchod, hotely a reštaurácie, dopravu, pošty a telekomunikácie, finančné sprostredkovanie, prenájom nehnuteľností, verejnú správu, školstvo, zdravotníctvo a sociálne služby. V absolútnych hodnotách výsledné číslo počtu osôb zamestnaných v sektore služieb predstavuje približne 16 800 pracovníkov. Počet pracovníkov zamestnaných v priemysle k 31. 12. 2008 predstavoval 8720, a najmenší počet pracovníkov bol zaznamenaný v sektore poľnohospodárstva, iba 1026 pracovníkov. [21]

3.1.3 Ekonomický potenciál regiónu

Poľnohospodárska výroba plnila až do roku 1949, pokým nenastali zmeny v poľnohospodárstve, dve významné spoločenské funkcie. Bola nie len hlavným zdrojom obživy miestneho obyvateľstva, ale súčasne zastávala funkciu sektoru, v ktorom bola

zamestnaná prevažná časť obyvateľstva. Táto skutočnosť bola výsledným procesom nie len geografických podmienok, ale i spôsobu osídľovania územia, predovšetkým počas valašskej a kopaničiarskej kolonizácie. Ako už bolo vyššie uvedené, v roku 1949 nastal v odvetví poľnohospodárstva prevrat, postupne dochádzalo k poklesu výrobných intenzít a k neustálemu zväčšovaniu výmery pôdy, ktorú nik neobhospodaroval. Tento proces vyvrcholil v roku 1970, kedy bol zaznamenaný prudký pokles zamestnanosti v sektore poľnohospodárstva a pozvoľna dochádzalo k preorientovaniu štruktúry zamestnanosti do sektoru priemyslu, dopravy, služieb a iné.

K rozvoju priemyselnej výroby došlo na území okresu Čadca oneskorene, až začiatkom 20. storočia. Bol to následok nie príliš výhodnej dopravnej polohy, ale významnú úlohu zohral i nedostatok surovín, ktoré by rozmach priemyslu pomohli naštartovať. Zlom nastal vybudovaním košicko – bohumínskej železnice, čím došlo k prepojeniu regiónu s ekonomicky vyspelejšími oblasťami. Jediný väčší priemyselný podnik vo vtedajšom období, čadčiansky textilný podnik, nedokázal ustáť a prekonať dopady hospodárskej krízy a v roku 1922 musel zastaviť výrobu. Svoje zastúpenie mali v medzivojnovom období najmä potravinársky a drevársky priemysel. V období po druhej svetovej vojne došlo k výraznému rozmachu strojárkeho priemyslu. V súčasnosti sú zastúpené dominantné odvetvia v okrese Čadca **strojárskym priemyslom** (J&J Electronic, s. r. o., Čadca, Komad, s. r. o., Krásno nad Kysucou, TI HANIL SLOVAKIA, s. r. o., Čadca, AVC, a. s., Čadca), **textilným priemyslom** (KUFNET TEXTIL, s. r. o., Automotive Interior World, s. r. o., VATTER SLOVAKIA, a. s.), a **drevospracujúcim priemyslom** (LBT, s. r. o., VELM, s. r. o., TURZOVSKÁ DREVÁRSKA FABRIKA, s. r. o.).

Ostatné odvetvia reprezentujú najmä: VDI Okrasa, COOP Jednota Čadca spotrebné družstvo, Kysucká nemocnica s poliklinikou.

Vo väčšine podnikov je pre dosiahnutie rozvoja nutná modernizácia a rekonštrukcia existujúcich technologických vybavení, inovácia výrobkov a ich umiestnenie na trhoch.

[22]

3.1.4 Infraštruktúra

Z hľadiska problematiky dopravného napojenia sa v okrese Čadca nachádzajú dva železničné hraničné priechody a päť cestných hraničných priechodov (štyri s Českou republikou a jeden s Poľskou republikou).

Pozitívny zlom v železničnej doprave pre Čadcu nastal v 19. storočí, kedy v tomto období došlo k vybudovaniu košicko – bohumínskej železnice. Celý projekt stál veľmi veľa úsilia a námahy, ale postupným zdokonaľovaním spomínanej trasy došlo k spojeniu a priblíženiu Čadce k ostatným ekonomicky vyspelejším oblastiam, čo veľmi pozitívne ovplyvnilo ekonomiku okresu. V súčasnosti je trať Bohumín – Čadca – Žilina jedným z najvýznamnejších dopravných napojení na severe Slovenska. Frekvencia dopravy je veľmi vysoká. Z lokalít Ostravska a východného Slovenska sa prepravujú najmä hutnícke výrobky a uhlie.

Významné postavenie má i železničný ťah cez Žilinu na Bratislavu. Dopravné spojenie Bohumín – Žilina má medzinárodný význam. K napojeniu Čadca – Skalité – Zwardoň došlo v 19. storočí. Súbežne so železnicou prechádza cez Čadcu hlavný cestný ťah Ostrava – Žilina. Frekvencia dopravy je veľmi vysoká. V roku 2003 boli dokončené stavebné práce obchvatu s diaľničným tunelom. Pokiaľ sa jedná o zabezpečovanie mestskej a prímestskej autobusovej dopravy, je zabezpečovaná spoločnosťou SAD, Žilina.

3.1.5 Cestovný ruch

Charakter prírodných podmienok v súvislosti s črtami krajiny udávajú smer rozvoja cestovného ruchu najmä orientáciou sa na horskú a vidiecku turistiku, v zimnom období je zvýšená preferencia zimných športov. V okrese zohráva významnú úlohu i pútnický turizmus, nakoľko pútnické miesto na hore Živčák v obci Korňa je cieľom nespočetného množstva pútnikov už po mnohé desaťročia.

V okrese sa nachádzajú štyri významné rekreačné strediská: Čadca – Husárik, Turzovka – Bukovina, Nová Bystrica – Vychylovka, a Skalité – Serafínov. Najvýznamnejšie postavenie z hľadiska cestovného ruchu zaujíma komplexné stredisko

ktorým je Oščadnica – Veľká Rača. Stredisko ponúka veľké množstvo športových aktivít (v zimnom i letnom období) ako i ostatných služieb (sauny, posilňovne a iné). V lokalite Vychylovka sa nachádza tradičné Múzeum kysuckej dediny s Lesnou železničkou, ktorá je národnou kultúrnou pamiatkou.

Medzi kultúrne pamiatky v okrese patria kostoly v Čadci, Skalitom, Turzovke, Rakovej, vidiecka pamiatková zóna v obci Klokočov, kaštieľ a park v Oščadnici. V okresnom meste sídli Kysucké múzeum, Kysucká galéria, knižnica a množstvo iných kultúrnych inštitúcií.

Prírodné prostredie v okrese si do značnej miere zachovalo pôvodné prírodné hodnoty, čoho dôkazom je i skutočnosť, že takmer 53 % územia patrí do Chránenej krajinej oblasti (CHKO) Kysuce. Z celkového pohľadu možno konštatovať, že stav životného prostredia v okrese je na pomerne dobrej úrovni. Oblasť je vhodná na neustály rozvoj cestovného ruchu (priaznivé prírodné danosti, nízka priemyselná koncentrácia). Predpoklady a vyhliadky na uchovanie dobrého stavu životného prostredia v okrese sú na veľmi dobrej úrovni, ale je nutné neustále venovať pozornosť tejto problematike a uskutočňovať potrebné kroky a opatrenia k tomu, aby stav životného prostredia ostal zachovaný v uspokojujúcej miere i naďalej.

3.1.6 Služby

V okrese sa nachádza kompletne zdravotnícke zariadenie, Nemocnica s poliklinikou sídli v okresnom meste Čadca. Praktický lekár sa nachádza v každej z obcí okresu, v obciach so štatútom mesta (Čadca, Turzovka a Krásno nad Kysucou) sa nachádzajú zdravotné strediská.

Rýchla zdravotná služba – pohotovosť sídli taktiež v okresnom meste, preto je v niektorých prípadoch dojazd do vzdialenejších obcí komplikovanejší a z hľadiska času náročnejší.

V okrese sa nachádzajú dva domovy pre seniorov.

V okrese sa nenachádza žiadna vysoká škola. V okresnom meste Čadca sa nachádza 5 základných škôl. Stredné školy sa vyskytujú iba v obciach so štatútom mesta (Čadca, Turzovka a Krásno nad Kysucou). Základné školy sa nachádzajú v každej z obcí okresu.

Z hľadiska vybavenosti okresu reštauračnými a ubytovacími zariadeniami je úroveň okresu veľmi dobrá. Možno tu nájsť množstvo príjemných a cenovo dostupných zariadení.

V súčasnosti možno za najnižšiu územnú jednotku v problematike regionálneho rozvoja považovať obec. Preto som sa vo svojej bakalárskej práci zamerala na obec Klokočov, najmä problematiku odpadového hospodárstva, nakoľko je tento problém v našej obci viac než aktuálny a ja sama v tejto obci bývam a dôverne ju poznám.

Samotné pomenovanie obce Klokočov možno odvodzovať od slova „klokoč“, pod ktorým sa rozumejú krovité rastliny, rastúce na skalách, najmä divé ruže, alebo od bublania vriacej sa alebo vyvierajúcej vody.

3.2 Obec Klokočov

Jednou z najstarších osád horných Kysúc je Turzovka (založená roku 1598), ktorej súčasťou bol aj Klokočov. Na začiatku 50. rokov v 20. storočí to bola najväčšia obec v bývalej Československej republike. Následne bola Turzovka rozdelená na 4 samostatné celky, s účinnosťou od 15. 05. 1954. Od tohto dňa sa datuje vznik samostatnej obce Klokočov.

3.2.1 Geografická poloha

Obec Klokočov je tvorená nasledujúcimi časťami: Klokočov – ústredie, Kornica, Klín, Rybáre, Riečky, Vrchpredmier, Hlavice, Javorová, Podjavorová a Hrubý Buk.

Obec sa rozprestiera medzi pohoriami Javorníky a Moravskosliezske Beskydy, na sútoku rieky Predmieranky, ktorej pramene siahajú až na svahy Grúnika, Malého Polomu a Uhorskej. Predmieranka tvorí významný prítok rieky Kysuce. Nadmorská výška sa pohybuje v rozpätí od 508 m. n. m až do 1 061 m. n. m. Z hľadiska pôd prevládajú prevažne hnedé lesné pôdy.

3.2.2 Klimatické podmienky

Oblasť územia obce Klokočov pohybujúca sa vo výške 700 až 800 m patrí do mierne teplej klimatickej oblasti s mierne teplou a vlhkou klímou. Časti obce ležiace vo vyšších polohách, nad 800 m, patria do chladnej oblasti. Klimatické podmienky sú ovplyvňované súbormi faktorov, najčastejšie snehovými, teplotnými, veternými a zrážkovými pomermi, oblačnosťou a iné. Každý rok v obci spadne približne 850 mm zrážok, v najvyšších polohách i viac ako 1 000 mm. Obdobia zimy sú sprevádzané hustým snežením a každoročne i snehovou prikrývkou. V poslednom období bývajú zimné obdobia miernejšie ako v minulom období. Priemerná dĺžka snehovej prikrývky nie je všade rovnaká, je závislá na výškovej polohe danej lokality.

3.2.3 Vodstvo

Obcou preteká rieka Predmieranka, ktorá je jedným z významných prítokov rieky Kysuce. Rieka Kysuca ďalej odvádza tok do rieky Váh, nakoľko celé územie regiónu Kysúc patrí z hydrologického hľadiska do povodia rieky Váh. Kysucké rieky sú príznačné veľkou rozkolísanosťou hladín, ktoré sú spôsobené špecifickým odtokom na odlesnenom podklade (flyšovom). [14]

3.2.4 Výstavba obce po jej vzniku

Veľká rozloha katastra obce (5 117, 0833 ha) i jeho členitosť si vyžadovala vysoké vklady nie len do jej budovania ale i celkového rozvoja. Dôraz bol kladený v prevažnej miere na výstavbu objektov infraštruktúry (najmä obchody a školy).

Po roku 1956 postupne začalo dochádzať k rozsiahlejšej výstavbe v obci. Postupne sa realizovala výstavba mnohých objektov, ktorými boli požiarna zbrojnica, poštový úrad, a mnoho ďalších. Z ďalších obecných aktivít, ktoré obec uskutočňovala to boli najmä opravy ciest, vodovodov a iné.

Pokiaľ sa jedná o otázku školstva v obci, výstavba budovy v Klokočove – ústredí sa začala až v roku 1961. Základná deväťročná škola v Klokočove oficiálne fungovala

od roku 1963. Následne bola ukončená výstavba telocvične a dvoch bytových domov. Stabilné ubytovanie v školských bytovkách malo prispieť k tomu, aby pedagógovia neodchádzali za lepšími životnými podmienkami do okolitých obcí.

Pretože obyvatelia Klokočova boli aj sú nábožensky založení a najbližší kostol mali v Turzovke, vyvstala potreba výstavby vlastného kostola v obci. Slávnostná posviacka nového kostola a fary sa konala 21. 10. 1928.

V roku 1994 boli uskutočnené hydrologické práce a zistenia na toku rieky, ktorá preteká cez obec Klokočov, Predmieranky, ktoré boli nezbytné k výstavbe celoobecného vodovodu. Stavba prebiehala vo viacerých etapách. Na tretiu, poslednú etapu bolo vydané povolenie v roku 2001.

Január 1993, teda vznik samostatnej Slovenskej republiky znamenal pre obyvateľov Klokočova novú udalosť. Colné objekty stáli v blízkosti križovatky ciest na Hlavice a do Frýdku – Místku. V roku 1994 sa presťahovali do spoločného objektu v časti Klokočov - Konečná. Vznikom Schengenskej dohody 21. decembra 2007 došlo k zrušeniu colnice. [15]

Dominantou Klokočova je:

- Národná prírodná rezervácia Malý Polom – ktorej predmetom ochrany sú zachovalé lesné spoločenstvá jedľových bučín s prímiesou smreka, s pieskovcovými skalnými hranami i lokálnymi terénnymi depresiami s vlhkomilnými spoločenstvami.
- Prírodná rezervácia Klokočovské skálie – ojedinelé ukážky guľovitej odlučnosti v skalnom masíve .
- Vidiecka pamiatková zóna Klokočov osada do Kršle – predmetom ochrany je jej dobová urbanistická hmotovo-priestorová skladba. Je výsledkom špecifických podmienok vývoja postupného osídľovania podhorských oblastí Kysúc od 16. stor., z obdobia valašskej kolonizácie.
- Prírodná rezervácia Polkova – so zvyškami pramenísk a terénnych depresií, ktoré sú refúgiami vlhkomilných spoločenstiev s prítomnosťou zriedkavých a ohrozených druhov.

- Územie európskeho významu Klokočovské rašeliniská. NATURA 2000 je názov sústavy chránených území členských krajín Európskej únie. Najdôležitejším cieľom jej vytvorenia bola potreba zachovania európskeho prírodného bohatstva – najvzácnejších a najohrozenejších biotopov a druhov na území štátov EU. Sústavu NATURA 2000 tvoria chránené vtáčie územia s cieľom ochrany vtáctva a územia európskeho významu s cieľom ochrany ostatných vzácnych a ohrozených rastlinných a živočíšnych druhov a ich biotopov. O zaradení územia do sústavy NATURA 2000 rozhoduje Európska komisia, ktorá rozhoduje z návrhov jednotlivých členských krajín.[14]

3.2.5 Dopravné napojenie

Obec má vybudovaný obecný vodovod i kanalizáciu, na ktorú poskytla významnú finančnú dotáciu zo štrukturálnych fondov Európskej únie.

Obec Klokočov spravuje vyše 120 km ciest, ktoré si vyžadujú značný prísun finančných prostriedkov najmä v zimnom období. Väčšina ciest bola v uplynulom období opravená, hoci sa nájdu ešte niektoré, ktoré by opravu ešte skutočne súrne potrebovali. Cez obec prechádza hlavný cestný ťah Ostrava – Žilina. V lokalite Klokočov, časť Konečná, bol od roku 1993 hraničný prechod na Českú republiku, ktorý zanikol v roku 2007 v dôsledku vzniku tzv. „Schengenského pásma“.

Klokočov v súčasnosti

Stav obyvateľstva k 31. 12. 2009 predstavuje 2 459 obyvateľov, z toho 1 218 mužov a 1 241 žien. V roku 2009 sa narodilo 17 detí a 43 občanov zomrelo. Prírodný prírastok je mínusový, takmer dvojnásobok ľudí za uplynulý rok zomrelo, ako sa narodilo.

Taktiež v predošlých rokoch, v roku 2008 sa narodilo 17 detí a 47 obyvateľov zomrelo. V roku 2007 bolo narodených 15 detí a 44 obyvateľov Klokočova zomrelo. Z uvedeného je zrejmé, že obyvateľstvo obce Klokočov má silno klesajúci trend.

Pracovných príležitostí v obci nie je veľa. Nenachádza sa tu žiaden podnik, ktorý by zamestnával výraznejší počet zamestnancov. Väčšina obyvateľov Klokočova dochádza

za prácou do mesta Turzovky, Čadce, alebo z veľkej časti do Českej Republiky (Ostravsko).

Z hľadiska vybavenosti služieb sa v obci nachádza praktický lekár, lekárňu, kaderníctvo, krajčírstvo, obchod s textilom, kvetinárstvo, viacero obchodov s potravinami, pohostinstvá, motel.

Kultúrny život v obci nie je veľmi rozvinutý. Je tu citeľná absencia kultúrneho domu, kde by sa mohli konať rôzne kultúrne podujatia. Jediným vhodným miestom v obci boli a v súčasnosti aj ostávajú školy, kde sa v minulosti odohralo viacero divadelných predstavení.

Tradíciu v obci má už folklórna skupina klokočovských žien. Každoročne sa v obci koná množstvo kultúrnych podujatí a akcií na čoraz vyššej úrovni a bohatším programom. Obec Klokočov je držiteľom viacerých ocenení za najlepšie internetové stránky obce.

Obec sa snaží neustále niečo zlepšovať, nakoľko citeľná stagnácia je práve v oblasti obmedzeného prísunu finančných prostriedkov. Aktuálne bola schválená výstavba dvoch obecných bytoviek, ktorá poskytne domov najmä mladým rodinám. Stavebné práce budú zahájené v čo najbližšom možnom období.

Projekt „Revitalizácia mesta“ bol úspešný, momentálne obec čaká na akceptačný list z Ministerstva výstavby. Po navrátení tohto listu bude obec robiť výberové konanie na dodávateľa stavebných prác. Tento projekt má najmä za úlohu skrášliť prostredie nie len v blízkosti obecného úradu, ale taktiež spríjemniť celkový dojem nie len pre občanov obce Klokočov, ale i pre hostí, ktorí zavítajú do obce. [16]

Možno skonštatovať, že obec úrovňou služieb, vykonávaním činností potrebných pre chod obce, starostlivosťou o svojich občanov je primeraná v porovnaní s obcami obdobne veľkostného charakteru.

3.2.6 Problémy týkajúce sa životného prostredia v obci

Problematika životného prostredia je v súčasnosti často skloňovanou témou, je jedným z princípov zachovania udržateľného rozvoja, ešte však stále málo ľudí prikladá

tomuto aspektu náležitú naliehavosť. Tak ako každá obec či mesto sa i obec Klokočov potýka s problémami, ktoré úzko súvisia so životným prostredím.

Sú to problémy, ktoré či už úmyselne, alebo neúmyselne poškodzujú životné prostredie a ktoré by si vyžadovali hľadanie riešení pre zlepšenie situácie.

Významným nedostatkom obce Klokočov je skutočnosť, že obec nemá vybudovaný plynovod, obyvatelia vykurujú svoje domácnosti tuhým palivom, čo je zdrojom veľkej produkcie emisií vypúšťaných do ovzdušia. Najčastejším zdrojom vykurovania je drevná hmota, alebo uhlie, pri ktorého horení vzniká množstvo škodlivých látok vypúšťaných do ovzdušia. Treba však podotknúť, že objekt Základnej školy v Klokočove, a k nemu patriace budovy ako aj budova Obecného úradu v Klokočove sú vykurované ekologickým spôsobom, biomasou.

Ďalším významným problémom, s ktorým sa obec potýka je skutočnosť, že z dôvodu zlej finančnej situácie a nedostatku pracovných príležitostí ľudia v čoraz väčšej miere siahajú po svojom majetku, ktorý majú v horách a bezohľadnou ťažbou dochádza k devastácii lesných porastov, životného prostredia a ničeniu prístupových ciest. Ďalším nepriateľom hôr je taktiež i škodca, lykožrút smrekový, ktorý napáda a ničí lesný porast v čoraz väčšej miere.

Stále zväčšujúci sa význam z hľadiska zachovania uspokojivej ekologickej situácie v obci patrí problematike odpadového hospodárstva, ktorá si v čoraz väčšej miere vyžaduje zvýšenú pozornosť najmä kvôli svojej neustále sa zvyšujúcej nákladovosti. V tomto ohľade by bolo správnym riešením vyhodnotiť, čo je príčinou tejto situácie. Nedisciplinovanosť občanov, zle nastavené podmienky pre nakladanie s odpadom alebo iné skutočnosti môžu byť príčinou nežiaduceho stavu.

Región Kysuce nevynímajúc obec Klokočov, všeobecne možno považovať za oblasť, ktorá si zachovala vysoko kvalitné životné prostredie. Vyššie spomínané problémy týkajúce sa poškodzovania životného prostredia sa nevyhli ani obci Klokočov. Je nutné skonštatovať, že niektoré sa skutočne nedajú ovplyvniť. Problematika vykurovania tuhým palivom v obci sa ovplyvniť nedá, nakoľko je zavedenie plynovodu z dôvodu veľkej rozľahlosti jednotlivých lokalít obce takmer nemožné. Problém, ktorý sa však ovplyvniť dá, najmä dynamickým riadením, je odpadové hospodárstvo v obci.

4 Odpadové hospodárenie v obci

Riadenie odpadového hospodárstva je na území Slovenskej republiky zabezpečované ústredným štátnym orgánom v problematike odpadového hospodárstva, ktorým je Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky. Ďalšími orgánmi pôsobiacimi vo sfére odpadového hospodárstva, ktoré plnia najmä funkciu štátneho dozoru, sú Slovenská inšpekcia životného prostredia, Krajské úrady životného prostredia a na najnižšej úrovni obvodné úrady životného prostredia. V problematike riadenia odpadového hospodárstva je i obec samotná nositeľom určitých práv a povinností. Problematiku nakladania s odpadmi upravuje v Slovenskej republike Zákon č. 223/ 2001 Z. z. o odpadoch. [19]

4.1 Odpad

Podľa zákona č. 223/2001 Z. z. o odpadoch, odpadom označujeme vo väčšine prípadov hnutelnú vec, ktorej sa držiteľ zbavuje, alebo ktorej sa chce zbaviť, prípadne podľa zákona alebo osobitných predpisov je povinný sa jej zbaviť.

Ako pôvodcu odpadu možno označiť každého, koho činnosťou k vzniku odpadu dochádza.

Typológia odpadov

Základnou klasifikáciou odpadov je ich členenie podľa miery vplyvu na životné prostredie, pričom ich možno deliť na:

- nebezpečné odpady
- ostatné odpady.

Nebezpečný odpad je taký odpad, ktorý predstavuje svojimi vlastnosťami nebezpečenstvo pre ľudí alebo pre životné prostredie. Nebezpečnosť odpadov sa môže vzťahovať na niektoré ich vlastnosti (biologické, chemické, fyzikálne) a môžu spôsobovať napr. dráždivosť, horľavosť, výbušnosť, toxicitu a mnoho ďalších.

Ako ostatný odpad je označovaný všetok zbytočný odpad, ktorý zostáva po vylúčení nebezpečného odpadu. Ide o odpad, ktorý je neutrálny vo vzťahu k životnému prostrediu, teda nemá naň negatívny dopad. [18]

Klasifikácia odpadov podľa jednotlivých spôsobov nakladania s nimi je nasledovná:

- skladovaný odpad
- spaľovaný odpad
- využitý odpad.

Skladovaný odpad tvorí tú časť odpadov, ktoré nemôžu byť zneškodnené spaľovaním a nie je možné ich ďalšie využitie (ako druhotné suroviny).

Spaľovaný odpad je odpad, ktorý je zneškodňovaný, spaľovaný v zariadeniach k tomu určených, v spaľovniach odpadu.

Využitý odpad predstavuje tú časť odpadu, ktorý je svojimi vlastnosťami, pri dostupnej technológii a technike jeho vytriedenia predstavuje hmotu, ktorá spĺňa podmienky na opätovné hospodárske využitie.

V súčasnosti je čoraz viac apelované na tendenciu separovať odpad, najmä z toho dôvodu, že môže byť opätovne využitý, pričom treba mať na zreteli neustále zväčšujúci sa tlak na zdroje. Vo vyspelých krajinách, alebo častiach krajín je separovanie odpadov samozrejmosťou, malé obce a lokality sú na často krát horšej úrovni. Príčinu nežiaduceho stavu možno v niektorých prípadoch pripísať nedbanlivosti či nevedomosti ľudí, v iných prípadoch je to z hľadiska systému zberu odpadu skutočne nemožné, alebo ťažko dosiahnuteľné. Tento problém sa týka i obce Klokočov. V obci sa uskutočňuje síce separovanie odpadu, ale nie na celoplošnej úrovni. Aby bolo možné túto situáciu zmeniť, treba nájsť finančné prostriedky, ktoré by pomohli danú situáciu zmeniť. Jedným z nástrojov, ktorý podporuje separovanie odpadov za účelom poskytovania príspevkov za vyseparovaný odpad, je recyklačný fond.

Recyklačný fond

Recyklačný fond vo vzťahu k obciam predstavuje možnosť získania finančných príspevkov po dôveryhodnom preukázaní separácie a recyklácie príslušnej komodity a po podpísaní zmluvy, ktorú musí Recyklačný fond uzatvoriť. V súčasnosti sa táto podmienka vzťahuje na štyri uvedené komodity – papier, sklo, plasty a kovy.

Podľa zákona o odpadoch (§64 ods. 1 zákona č. 223/2001 Z. z.) v platnom znení môžu o príspevok z Recyklačného fondu požiadať obce iba po splnení určitých vopred stanovených podmienok. Za základnú podmienku získania prostriedkov pre obec je ustanovené hodnoverné preukázanie zberu, triedenia a recyklácie príslušnej komodity obcou. Pre jednotlivé výšky pridelených prostriedkov sú stanovené kritériá na poskytovanie príspevkov obciam. Aktualitou v tejto problematike je skutočnosť, že dopady ekonomickej krízy sa nevyhli ani odpadovému hospodárstvu, pričom na túto skutočnosť reagovalo Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky tým spôsobom, že poskytne navýšenie finančných prostriedkov na účte Recyklačného fondu z 12 % na 25 %, ako taktiež dôjde aj k zmene zákona o poplatkoch za uloženie odpadov a daňové úľavy na prechodný čas pre firmy, ktoré vykonávajú zber a separáciu odpadov. [18]

Cieľ triedenia komunálneho odpadu

Triedením komunálneho odpadu sa podľa Zákona č. 223/2001 Z. z. o odpadoch rozumie delenie odpadov podľa druhov, oddeľovanie jednotlivých zložiek odpadov, ktoré možno po úspešnom oddelení označiť ako samostatné druhy odpadov. Nakladaním s odpadmi sa rozumie zber, preprava a následné zhodnocovanie odpadov, ich zneškodňovanie. Separácia (triedenie) odpadov prebieha za účelom energetického zhodnocovania odpadov, zhodnocovania odpadov v najvyššej možnej miere pre ich využitie ako druhotnej výrobnéj suroviny, bezpečné zneškodňovanie odpadov, a to skládkovaním alebo spaľovaním. Problematika triedenia (separácie) odpadov taktiež prebieha za účelom nakladania s odpadmi vybraných komodít akými sú napríklad elektrické a elektronické zariadenia, svetelné zdroje s obsahom ortuti, pneumatiky, plasty, opotrebované batérie a akumulátory, viacvrstvové kombinované materiály, oleje, vozidlá a iné. [18]

Zhodnocovanie biologicky rozložiteľného odpadu (BRO) v Slovenskej republike nedosahuje úroveň zodpovedajúcu vyspelým krajinám Európskej únie. Biologicky rozložiteľný odpad vzniká celoplošne a vo veľkých množstvách, vyznačuje sa rozmanitosťou zdrojov. Veľký počet druhov odpadov vhodných na aeróbne spracovanie poskytuje možnosť vyrábať komposty podľa rôznych druhov receptúr a s veľmi variabilným zložením vstupnej suroviny. V Slovenskej republike sa kompostovanie uskutočňuje tradičným spôsobom na otvorených plochách. [19]

S nahromadeným vyseparovaným odpadom sa dá následne naložiť niektorým z nižšie uvádzaných spôsobov.

Energetické zhodnocovanie odpadov

Spoluspaľovanie odpadov je v súčasnosti v Slovenskej republike významnou súčasťou kapacít na spaľovanie odpadov s energetickým zhodnocovaním. Úprava odpadov na účely spoluspaľovania spočíva vo fyzikálnych technologických operáciách triedenia odpadov. Využívané sú najmä priemyselné nebezpečné odpady ako odpadové emulzie, odpadové oleje, vody a ropné kaly, destilačné zvyšky, odpady z chemickej, farmaceutickej, textilnej, kožiarskej výroby a mnoho ďalších.

Odpady ako alternatívne palivo na spoluspaľovanie využívajú na Slovensku 3 cementárske spoločnosti. [19]

Spôsoby zneškodňovania odpadov

1. Skládkovanie odpadov

Skládkovanie odpadov je stále veľmi využívaný spôsob nakladania s odpadmi. Táto skutočnosť však nie je plne v súlade s účelom odpadového hospodárstva Slovenskej republiky. Podiel odpadov, ktoré sú ukladané na skládkach z celkového množstva odpadov, je z dlhodobého hľadiska približne na rovnakej úrovni, nedochádza k výrazným odchýlkam. Skládkovanie odpadov ako spôsob zneškodňovania odpadov prevláda najmä u ostatných odpadov, inertného odpadu a odpadu, ktorý nie je klasifikovaný ako nebezpečný. Najvyšší podiel skládkovaného odpadu tvorí komunálny odpad.

K vysokému podielu skládkovania odpadu prispieva i skutočnosť, že iba veľmi nízky podiel komunálneho odpadu je zneškodňovaný spaľovaním. V Slovenskej republike sa nachádza 150 skládok na odpad, ktorý nie je nebezpečný a na odpad, ktorý je inertný. Na nebezpečný odpad je to 13 skládok. Konštatovanie je skutočne alarmujúce. Takmer až 90 % komunálneho odpadu z miest a obcí z celého Slovenska končí na vyššie spomínaných 150-tich skládkach.

Podľa najnovšej smernice Európskej únie musia jej členovia najneskôr do roku 2020 zabezpečiť 50%-tnú recykláciu komunálneho odpadu, pričom trendom má byť nie len znižovanie podielu odpadu na skládkach, ale aj jeho energetické zhodnocovanie.

Uvedené trendy separácie a znižovania počtu skládok presadzuje a je cieľom i Združenia miest a obcí Slovenska. Takmer 250 zväčša malých obcí sa do separovaného zberu zatiaľ nezapojilo a ďalším problémom, ktorý pre samosprávu vyvstal, je likvidácia biologicky rozložiteľného odpadu (BRO). [19]

2. Spaľovanie odpadov

Na základe kritického zhodnotenia plnenia cieľov Plánu odpadového hospodárstva SR je nutné skonštatovať, že plnenia cieľov patrili k menej úspešným. Dôkazom toho je skutočnosť, že iba necelé 4 % z celkovo vzniknutého odpadu na území Slovenskej republiky bolo zneškodneného spaľovaním. Spaľovanie ako spôsob zneškodňovania odpadu sa využíva v priemyselnej i komunálnej sfére.

Na území Slovenskej republiky je komunálny odpad spaľovaný najmä v dvoch veľkokapacitných spaľovniach, a to v Bratislave a Košiciach. Spaľovňa komunálneho odpadu v Bratislave po rekonštrukcii, ktorá sa uskutočnila v roku 2003 spĺňa emisné limity.

3. Zneškodňovanie odpadov inými metódami

Do tejto kategórie zneškodňovania odpadov radíme:

- uloženie do zeme
- úprava pôdnymi procesmi (napr. biodegradácia kvapalných alebo kalových odpadov)

- hĺbková iniektáž (napr. iniektáž do soľných baní alebo prirodzených úložísk)
- ukladanie do povrchových nádrží (napr. ukladanie kalových odpadov do jám)
- špeciálne vybudované skládky odpadov
- vypúšťanie a vhadzovanie do vodného recipientu okrem morí a oceánov
- spaľovanie na pevnine
- spaľovanie na mori
- trvalé uloženie (napr. umiestnenie kontajnerov v baniach)
- ostatné. [19]

Infraštruktúra odpadového hospodárstva

Pojmom infraštruktúra odpadového hospodárstva možno rozumieť stavby, zariadenia a rôzne stroje používané na nakladanie s odpadmi, t. j. zhodnocovanie odpadov, zneškodňovanie, ako aj úprava, zber, zhromažďovanie a prepravu odpadov. Požiadavky na minimalizáciu vplyvu nakladania s odpadmi na životné prostredie sú premietnuté tak do legislatívnych požiadaviek na už prevádzkované stavby a zariadenia, ako aj pri schvaľovaní a povoľovaní nových prevádzok. Novú kvalitu do povoľovania vniesol zákon č. 245/2003 Z. z. o integrovanej prevencii a kontrole znečisťovania životného prostredia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. V zmysle tohto zákona povolí správny orgán činnosť v existujúcej prevádzke alebo povolí novú prevádzku len vtedy, ak znečisťovanie z nej nespôsobí prekročenie normy kvality životného prostredia a ak sú súčasne splnené aj ostatné podmienky podľa tohto zákona. [19]

4.2 Účel odpadového hospodárstva v obci Klokočov

Základný a najdôležitejší účel odpadového hospodárstva obce Klokočov predstavuje správne nakladanie s odpadmi, najmä v záujme zabezpečenia ochrany životného prostredia, verejného poriadku, bezpečia a zdravia občanov. Účel odpadového hospodárstva obce spočíva teda v zabezpečovaní trvalo udržateľného nakladania s odpadmi na území obce, najmä snahou odpadom predchádzať a snažiť sa obmedzovať ich vznik. Z hľadiska vzniknutých odpadov, tieto v maximálnej možnej miere materiálovo zhodnotiť, energeticky využívať a len nevyužiteľné odpady bezpečným spôsobom zneškodňovať. Základným a najdôležitejším legislatívnym rámcom pre odpadové hospodárstvo v obci je

Všeobecné záväzné nariadenie o nakladaní s komunálnymi odpadmi a drobnými stavebnými odpadmi na území obce Klokočov.

Vyššie uvedené Všeobecne záväzné nariadenie o nakladaní s komunálnymi odpadmi a drobnými stavebnými odpadmi na území obce Klokočov upravuje podrobnosti o nakladaní s komunálnymi odpadmi (KO) ako aj drobnými stavebnými odpadmi (DSO), ktoré vznikajú na celom katastrálnom území obce, a pri činnostiach organizovaných na verejných priestranstvách. Ďalej upravuje najmä podrobnosti o spôsobe zberu a prepravy komunálneho odpadu, o spôsobe triedeného zberu jednotlivých zložiek komunálneho odpadu, o spôsobe triedeného zberu jednotlivých zložiek komunálnych odpadov, o spôsobe nakladania s drobnými stavebnými odpadmi (DSO), ako aj určenie miest na ukladanie, zhromažďovanie, zhodnocovanie a zneškodňovanie týchto odpadov, v súlade s plánmi odpadového hospodárstva obce. Taktiež toto nariadenie upravuje práva a povinnosti orgánov obce, práva a povinnosti fyzických a právnických osôb pri predchádzaní vzniku a nakladaní s komunálnymi odpadmi (KO) a drobnými stavebnými odpadmi (DSO), ktorý vyplývajú z osobitných predpisov. [6]

Komunálny odpad

Podľa zákona č. 223/2001 Z. z. o odpadoch, sa za komunálny odpad považujú odpady z domácností, ktoré vznikajú na území obce pri činnosti fyzických ako i právnických osôb. Za odpady z domácností možno považovať i odpady z nehnuteľností, ktoré slúžia svojim majiteľom na rekreáciu, napríklad z chát, chalúp a podobne. Za komunálne odpady sa taktiež považujú i všetky odpady, ktoré vznikajú na území obce pri čistení komunikácií, verejných priestranstiev, pri údržbe verejnej zelene, taktiež odpady z parkov a ostatnej zelene na pozemkoch občianskych združení, fyzických alebo právnických osôb.[18]

Hlavný problém, ktorý otriasa problematikou odpadového hospodárstva v obci Klokočov je ten, že finančné prostriedky, získané za odpad od poplatníkov (obyvateľov Klokočova), ani zďaleka nestačia pokrývať náklady obce vznikajúce pri odvoze odpadu z obce, čiže obec je pri nakladaní s odpadmi stratová.

Obec Klokočov je členom Združenia TKO Semeteš n.o. Združenie TKO vzniklo v roku 1998 okrem iného i pre začatie realizácie separovaného zberu v obciach zakladateľov, ktorými sú mesto Turzovka, obce Makov, Vysoká nad Kysucou, Dlhá nad Kysucou, Korna, Klokočov, Podvysoká, Staškov a Olešná. Je to nezisková organizácia, ktorá zabezpečuje služby v oblasti organizovania zberu a zneškodňovania komunálneho odpadu pre obyvateľov, pôvodcov odpadu v katastrálnom území obcí zakladateľov, a to takým spôsobom, aby náklady súvisiace s touto činnosťou podľa možností, boli najmä pre obyvateľov čo najnižšie. Tohto sa snaží dosiahnuť najmä organizovaním, prípravou a realizovaním separovaného zberu v obciach, ako aj spoluprácou pri prevádzkovaní spoločnej triediarne, v záujme zníženia nákladov obcí pri nakladaní s odpadom. Rozvíjaním spolupráce pri organizovaní, vytriedňovaní a zberu nebezpečného odpadu z komunálneho odpadu a zabezpečením jeho bezpečného zneškodňovania, rozvíjaním súčinnosti pri sanácii neriadených skládok v katastrálnom území obcí a výstavbe nových kapacít riadených skládok sa snaží zodpovedne pristupovať k tvorbe a ochrane životného prostredia.

Táto nezisková organizácia poskytuje svoje služby obyvateľom a právnickým osobám, ktorých sídlo sa nachádza na území obcí, ktoré neziskovú organizáciu založili za dohodnutých podmienok v rovnakom rozsahu a kvalite (resp. výške vkladov). Služby organizácie sú poplatné. Výnos z nich však musí byť po zdanení použitý bezprostredne na účel, pre ktorý bola nezisková organizácia založená, teda nesmie byť použitý v prospech zakladateľov, členov orgánov neziskovej organizácie, ani jej zamestnancov. Nezisková organizácia TKO Semeteš hospodári podľa schváleného rozpočtu. Rozpočet obsahuje všetky rozpočtové príjmy a výdavky, zostavuje sa a schvaľuje na príslušný kalendárny rok.

Hlavný projekt organizácie nazvaný ako Separovaný zber, bol vypracovaný v roku 1997. Na začiatku sa separovane zbierali iba dve komodity, plasty a sklo. Dnes sa separovane zbiera 9 rôznych zložiek komunálneho odpadu. V obci Klokočov bolo za rok 2009 vytriedené nasledovné množstvo odpadov jednotlivých kategórií:

1. Obaly z papiera a lepenky / 5,5 t
2. Obaly z plastov / 14,59 t
3. Opatrebované pneumatiky / 17,97 t
4. Obaly z kovu / 2,03 t

5. Kompozitné obaly / 12,83 t
6. Obaly zo skla / 90,88 t
7. Komunálny odpad / 698,43 t
8. Plasty / 1,07 t
9. Vyradené elektrické zariadenia / 2,45 t.

Veľkú zásluhu na rozšírení počtu separovane zbieraných zložiek z komunálnych odpadov má už vyššie uvádzaný Recyklačný fond, ktorý je poskytovateľom účelových dotácií za odovzdané množstvá separovane zbieraných zložiek na materiálové zhodnotenie. V minulom období bola Recyklačným fondom Združeniu TKO Semeteš, n.o. poskytnutá účelová dotácia na nákup nového zberového vozidla a na separovaný zber.

Aj napriek uvedeným výhodám separovaného zberu sa v zberných nádobách na zmesový komunálny odpad stále nachádza neúmerne množstvo komodít, ktoré tam nepatria, teda obaly z plastov, obaly zo skla, obaloy z kovu a kompozitné obaly. Pritom sú to zložky komunálnych odpadov, ktoré sa zbierajú oddelene podľa kalendára zberov a prepráv. Táto skutočnosť, ako aj spaľovanie plastov majú za následok finančnú stratu a poškodzovanie životného prostredia.

Obec Klokočov ako jednotliviec doposiaľ nemohla žiadať (z hľadiska spoluúčasti na založení spoločnosti TKO, Semeteš, n.o.) o príspevok z Recyklačného fondu, za vyseparovaný odpad, ale iba organizácia TKO Semeteš, n.o., ako celok. Avšak od dátumu 1. 1. 2010 je to ako obci Klokočov, tak i ostatným spolu zakladateľským obciam umožnené a obec má vypracovaný projekt, ktorý ak bude úspešný a získa finančné prostriedky z Recyklačného fondu, tak tieto budú použité na nákup zberných vriec v obci, alebo zberných nádob.

4.2.1 Systém nakladania s odpadmi v obci

Na území obce Klokočov, pre držiteľov odpadu alebo správcov nehnuteľností, ktorí ukladajú komunálny odpad do zberných nádob KUKA 110 l sa uplatňuje intervalovo – množstvový systém zberu odpadu. Pre držiteľov odpadu, ktorí ukladajú komunálny odpad do veľkoobjemových kontajnerov (VOK), (5m³, 7m³), alebo iných zberných nádob vrátane vriec sa uplatňuje nepravidelný systém zberu (na základe nahlásenia). Prepravu

a zneškodňovanie zabezpečuje vyššie spomínaná organizácia TKO Semeteš, n.o. Každý držiteľ odpadu alebo správca nehnuteľnosti je povinný používať typ zberových nádob na komunálne odpady zodpovedajúce systému zberu, ktorý vymedzuje Všeobecné záväzné nariadenie obce o nakladaní s komunálnymi odpadmi (KO) a drobnými stavebnými odpadmi (DSO).

- pre držiteľov odpadu (rodinné domy, podnikateľské subjekty do 10 zamestnancov), ktorí užívajú zberné nádoby KUKA 110 l je minimálny počet do 5 osôb 1 ks, nad 5 osôb, 2 ks. Interval odvozu je zabezpečovaný podľa zvozového kalendára, ktorý vydáva poverená organizácia TKO Semeteš n.o. 2 krát ročne.
- Pre držiteľov odpadu, ako aj vlastníkov nehnuteľností na individuálnu rekreáciu ktorí užívajú veľkoobjemové kontajnery (5 m³, 7m³), alebo iné zberné nádoby, je minimálny počet kontajnerov 1 ks a interval odvozu je podľa veľkosti kontajneru, minimálne však 1 krát za obdobie 3 mesiacov. Záleží aj na dostupnosti lokalít, počtu rodinných domov a osôb.
- V lokalitách, ktoré sú počas celého roka nedostupné, kde nie sú umiestnené veľkoobjemové kontajnery alebo iné pevné zberné nádoby sa problematika nakladania a likvidácie komunálnych odpadov rieši pomocou vrecového systému so zvozom odpadov min. 1 krát za polrok, resp. podľa nahlásenia obyvateľov príslušnej lokality.
- Množstvo odvozov pre intervalovo-množstvový zber si držiteľ komunálneho odpadu určuje individuálne podľa ponúkaných možností obce. [6]

Ako už bolo spomínané, domácnosti, ktoré sú v blízkosti hlavnej cesty, majú k dispozícii zberné nádoby 110 l KUKA, ktorých odvoz funguje na žetónovom systéme. Obyvatelia zo vzdialenejších lokalít majú k dispozícii veľkoobjemové kontajnery, kde na jeden VOK pripadá viacero domácností (pôvodcov odpadu). V súčasnosti majú obyvatelia obce k dispozícii 44 veľkoobjemových kontajnerov, pričom takýmto vysokým počtom nedisponuje žiadna z okolitých obcí. Dôvodom tejto skutočnosti je veľmi veľká rozľahlosť a nerovnomerné rozloženie osídlenia obce, kedy je takýto vysoký počet kontajnerov nutný. Zberné vozidlo nemá k vzdialenejším lokalitám možný prístup, preto sú v nich umiestňované veľkoobjemové kontajnery, ktoré sú v stave naplnenia pomocou ťažkej techniky odvážané. Počet kontajnerov je však nezbytný, nakoľko obec je veľmi rozľahlá i s častými vzdialenejšími usadlosťami. Systém zvozu odpadu z veľkoobjemových

kontajnerov spočíva v nahlásení pracovníkovi Obecného úradu v Klokočove o tom, že veľkoobjemový kontajner je plný a na základe toho následne dôjde k jeho vývozu. Čo sa týka problematiky separovania, občania, ktorí majú zberné nádoby 110 l KUKA separujú odpad, čo tvorí približne 80 % obyvateľov Klokočova, zvyšných približne 20 % odpad netriedi. Jedná sa o občanov, ktorí ukladajú odpad do veľkoobjemových kontajnerov.

4.2.2 Určenie poplatku za komunálny odpad

Poplatok za komunálny odpad (KO) a drobný stavebný odpad (DSO), ktoré vznikajú na území obce Klokočov, určuje správca dane. Zdaňovacím obdobím, za ktoré sa vyberá poplatok je jeden kalendárny rok. Treba podotknúť, že obec nemá právomoc poplatky samovoľne zvyšovať, môže sa iba pohybovať v „oscilačnom pásme“ stanovenom legislatívou. O výške tohto poplatku pojednáva Zákon č. 582/2004 Z. z., § 78, ktorý upravuje rozpätie poplatku za komunálny odpad, ktorý predstavuje 0, 0066 až 0, 1659 eur za 1 kg odpadu.

Poplatok je stanovený ako súčin sadzby poplatku, diferencovaný podľa počtu osôb ktoré žijú v spoločnej domácnosti a podľa počtu dní, v určenom období, počas ktorých bude mať poplatník, teda fyzická osoba, v obci trvalý alebo prechodný pobyt, alebo počas ktorých nehnuteľnosť užíva alebo je oprávnený ju užívať.

Sadzba poplatku: **0,040 eura/deň/osoba - 14,60 eur/rok/osoba**

- poplatok pre právnické osoby nezriadené na podnikanie sa vypočíta ako súčin sadzby, ukazovateľa produkcie /UP/ a stanoveného koeficientu.

Teda, poplatok u škôl a školských zariadeniach:

sadzba 0,040 eura/deň   UP/počet osôb/ koeficient 0,15

- poplatok pre právnické a fyzické osoby, podnikateľov sa vypočíta ako súčin sadzby, ukazovateľa produkcie /UP/ a stanoveného koeficientu.

Napríklad:

- obchodné jednotky :	sadzba 0,040 eura/deň	UP/počet zamestnancov/ koef. 1
- cukrárne:	sadzba 0,040 eura/deň	UP/počet miest/ koef. 0,15
- administratíva:	sadzba 0,040 eura/deň	UP/počet zamestnancov/ koef. 0,5

Pokiaľ sa jedná o problematiku chatárov v našej obci, poplatok za komunálny odpad je im vyrubený nerozdielne ako ostatným obyvateľom obce (prihliadnutie na počet vlastníkov nehnuteľnosti). [6]

V súvislosti s vyrubovaním a vyberaním poplatkov za komunálny odpad v obci Klokočov sa v čoraz väčšej miere obec stretáva s nedoplatkami občanov. Prehľad o nedoplatkoch od roku 2002 do roku 2009 poskytuje nasledujúca tabuľka:

Tabuľka 4.1 - Prehľad o nedoplatkoch za zvoz a zneškodňovanie KO v jednotlivých rokoch

Rok	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Nedoplatok(eur)	107,75	175,93	480,96	457,35	806,81	1067	1777,37	2011,16

Zdroj: Obecný úrad Klokočov

Treba podotknúť, že v roku 2010 firma T+T Žilina zvýšila cenu skladočného na skládke v Považskom Chlmci (kde je skladovaný odpad i z obce Klokočov) z 35, 99 eur /1 084,27 Sk/ na 55, 48 eur /1 671,39 Sk/, čo predstavuje o 19, 48 eur /587, 12 Sk/ viac, percentuálne o takmer extrémnych 54 %!

Občania majú k dispozícii zadarmo 12 x/rok zvoz plastov, kovu a skla, 2x/rok zber veľkoobjemového (nadrozmerného) odpadu, pritom vo veľkoobjemových kontajneroch možno nájsť všetky tieto suroviny, nevytriedené. Obec musí tým pádom navyše financovať vytriedenie, čo by skutočne nemusela a takto vynaložené prostriedky by mohla investovať napríklad na opravy ciest alebo iných potrebných vecí.

Obec Klokočov vyprodukovala za rok 2009 – 262, 57 kg odpadu na obyvateľa. Treba podotknúť, že táto hodnota je omnoho vyššia ako v ostatných okolitých obciach.

4.2.3 Náklady obce na vývoz odpadu

Náklady obce na vývoz jednej 110 l zbernej nádoby KUKA predstavujú sumu 3, 39 eur. Ako už bolo vyššie uvádzané, odpad zo spomínaných zberných nádob je odvážaný každý týždeň firmou TKO Semeteš, n.o. Čo sa týka veľkoobjemových kontajnerov, náklady na ich vývoz sú stanovené v nasledovných výškach:

VOK 5 m³ – 197, 40 eur. Od 1. 1. 2010 platí nová čiastka 211, 63 eur.

VOK 7m³ – 226, 70 eur. Od 1. 1. 2010 platí nová čiastka 246, 93 eur. [6]

Z hľadiska problematiky nákladov na vývoz veľkoobjemového kontajneru však uvádzaná suma nie je konečná. Obci vznikajú ďalšie náklady spojené s vyseparovaním odpadu, ktoré uskutočňuje spomínaná organizácia TKO Semeteš, n.o, ktorá odpad zváža a až potom odpad, ktorý nemožno využiť iným spôsobom, končí na skládke v Považskom Chlmci. Obci teda vznikajú ďalšie náklady, v ktorých sú započítané mzdové náklady pracovníkov určených na separovanie, ako i ďalšie poplatky.

Pre porovnanie uvádzam príjmy z poplatkov obce za komunálny odpad vyrubené občanom a skutočné náklady obce spojené s vývozom a likvidáciou odpadu za roky 2008 a 2009.

Pre rok 2008 bol stanovený predpis poplatkov vo výške 36 107 eur (1 087 789 Sk) a skutočné náklady na vývoz v tom istom roku boli zaznamenané vo výške 52 082 eur (1 569 017 Sk), pričom je zrejmé, že obec musela uhradiť z vlastného rozpočtu nedoplatok vo výške 15 974 eur (481 228 Sk).

Pre rok 2009 bol stanovený predpis poplatkov vo výške 33 194 eur (1 000 002 Sk) a skutočné náklady na vývoz v tom istom roku boli zaznamenané vo výške 82 536 eur (2 486 501 Sk), teda, v konečnom dôsledku obec musela uhradiť z vlastného rozpočtu obce opätovne doplatok, tento krát vo výške až 49 342,72 eur (1 486 499 Sk). Podľa pracovníkov Obecného úradu Klokočov sa doplatky obce za zvoz odpadu vyskytovali vždy, ale nie v takom rozsahu ako tomu bolo v roku 2009, ktorou bola spomínaná suma 49 342, 72 eur (1 486 499 Sk).

Problematika finančnej strátovosti obce sa týka najmä zvozu veľkoobjemových kontajnerov. Nakoľko obyvatelia, ktorí užívajú spomínané zberné nádoby odpad neseparujú, končí v kontajneri i to, čo by tam byť uložené nemalo. Obci teda vznikajú dodatočné náklady na vytriedenie u firmy TKO Semeteš, n.o. Pri tejto problematike je treba brať na zreteľ množstvo faktorov. Najmä kvôli veľkej rozľahlosti obce dochádza k umiestneniam kontajnerov tak, že v niektorých lokalitách pripadá na pridelený kontajner menší počet domácností, ale taktiež i naopak, v niektorých lokalitách pripadá na veľkoobjemový kontajner i 47 domácností, z čoho vyplýva, že z dôvodu takéhoto vysokého počtu užívateľov je kontajner čoskoro po vyvezení opätovne plný. Preto sú

niektoré kontajnery vyvážané počas roka i 12 krát, čo predstavuje pre obec nemalú čiastku, samozrejme, i s nákladmi na vytriedenie. Pri sume 226, 7 eur, platnej do roku 2009 by teda náklady na vývoz jedného kontajnera predstavovali sumu 2 720, 4 eur (81 955 Sk) / (226,7 eur x 12), samozrejme, bez nákladov na vytriedenie.

5 Návrhy na vecné a finančné riešenie problematiky

Pre zhrnutie riešenej problematiky je nutné dodať, že obec Klokočov pristupuje zodpovedne k stavu životného prostredia a preto sa obec stala od 1. 1. 2010 súčasťou systému ZELENÝ BOD. Hlavnou úlohou tohto systému je podpora separovaného zberu odpadov z obalov a osвета medzi obyvateľmi. Až v 8 z 10 prípadov je možné odpad separovať a túto surovinu zhodnotiť a znovu použiť vo výrobe alebo službách. Skutočnosť, že obec Klokočov je členom systému ZELENÝ BOD dokazuje, že problematika životného prostredia nie je našej obci ľahostajná a spoločnými silami by sme mohli dosiahnuť úspech.

Jedným z možných riešení problematiky finančnej stratovosti obce pri vývoze odpadu z obce je samozrejme, zvýšenie poplatku za zvoz komunálneho odpadu vyrubeneho obcou. Táto skutočnosť však nie stálym východiskom, nakoľko zvyšovanie poplatkov je upravené legislatívou s oscilačným pásmom, v ktorom sa môže poplatok prípadne zvýšiť. Toto pásmo by finančnú stratu obce nevykrylo. Skutočnosťou je i postoj, akým by ľudia prípadné zvyšovanie poplatkov za komunálny odpad prijali, zrejme nie veľmi pozitívne.

Jedným z možných riešení tohto problému by mohlo byť prípadné triedenie veľkoobjemových kontajnerov na území obce, pričom by obec ušetrila značné finančné prostriedky, ktoré vynakladá v súčasnej dobe na triedenie odpadu na pracovisku v Semeteši, n.o. Je však diskutabilné, či by tento spôsob nebol pre obec ešte nákladnejší. Náklady by zahŕňali prostriedky na zakúpenie techniky, teda triediaceho zariadenia, mzdové náklady na odmeňovanie zamestnancov, ktorí by zabezpečovali separovanie odpadu, prípadne zavedenie tzv. zberového dvoru v obci, ktorý však v neďalekej obci Zákopčie, kde bol zavedený, sa osvedčil ako neúspešný.

Avšak ďalším riešením, prijateľnejším a efektívnejším by bolo zavedenie separovania odpadu i do domácností, ktoré ukladajú odpad do veľkoobjemových kontajnerov. Nakoľko občania, ktorí majú zberné nádoby 110 l KUKA odpad separujú, bolo by výhodné tento systém triedenia odpadu zaviesť i u ostatných občanov.

Celý návrh spočíva v tom, aby obec poskytla vrecia na separovaný odpad (plasty, sklo, atď.) občanom, ktorí odpad ukladajú do veľkoobjemových kontajnerov. Ak získa obec Klokočov finančný príspevok od Recyklačného fondu za separovaný odpad, mohla by tieto prostriedky použiť práve na nákup vriec a poskytnúť ich jednotlivým domácnostiam. Nakoľko sú kontajnery umiestnené najmä v lokalitách, kam sa zberné vozidlo nedostane, alebo nemôže dostať, bolo by efektívne, keby napríklad každý mesiac, v určitý vopred dohodnutý deň vykonala obec zvoz spomínaných vriec s vyseparovaným odpadom. Tie by zviezla na dohodnuté priestranstvo v obci, odkiaľ by si to firma TKO Semeteš, n.o. zberným vozidlom odviezla. Tým pádom by obec ušetrila finančné prostriedky, ktoré musí v súčasnej dobe vynakladať na separovanie odpadu z veľkoobjemových kontajnerov na Semeteši ako i ďalšou výhodou by bolo to, že do kontajnerov by obyvatelia ukladali iba odpad, ktorý tam skutočne patrí. Samozrejme, výhodou by bolo poskytnutie materiálov (napr. brožúr, letákov) čo do zmesového komunálneho odpadu patrí, do každej domácnosti.

Verím, že táto alternatíva by pomohla i zamedziť vzniku tzv. „čiernych skládok“ v obci, čo by vo veľkej miere znamenal krok vpred k udržiavaniu dobrého stavu životného prostredia v obci. Týmto spôsobom by získala obec ako už bolo spomínané ušetrenie finančných prostriedkov za častý vývoz veľkoobjemových kontajnerov a ich následné vytriedenie, ale navyše, keďže v súčasnosti v obci separuje 80 % obyvateľov, teda tí, čo majú zberné nádoby 110 l KUKA, tým pádom by separovala obec celá, i zvyšných 20 % obyvateľov, ktorí používajú kontajnery. Obec by následne získala i vyšší finančný príspevok z Recyklačného fondu za vyseparovaný odpad, za ktorý by prípadne mohla nakúpiť ďalšiu techniku alebo zariadenia na zlepšenie situácie odpadového hospodárstva v obci.

6 Záver

Cieľom mojej bakalárske práce bolo reálne podchytiť aktuálnu situáciu odpadového hospodárstva v obci Klokočov.

V prvej časti mojej bakalárskej práce som sa zaoberala teoretickými východiskami problematiky regionálneho rozvoja, charakteristikou regionálnej politiky a jej princípov, nástrojov potrebných na jej uskutočňovanie, ďalej problematikou regiónov, ich členením i z pohľadu Európskej únie. V druhej časti tejto kapitoly som sa oboznámila s prvkami prostredia okresu Čadca, ktorého súčasťou je aj mnou skúmaná obec Klokočov. Všímal som si demografické, geografické, ako aj ekonomické prvky, infraštruktúru.

Druhá kapitola bola rozdelená takisto na dve časti. V prvej časti som sa venovala teoretickým východiskám a pojmom v oblasti odpadov ako aj legislatíve, ktorá upravuje problematiku odpadového hospodárstva v Slovenskej republike. Záver prvej časti obsahuje základné údaje o obci. Druhá časť kapitoly bola zameraná konkrétne na obec Klokočov, na systém nakladania s odpadmi v obci. Mojm prieskumom situácie som zistila, že odpadové hospodárstvo výrazným spôsobom zaťažuje finančný rozpočet obce a existuje veľmi nevyrovnaný pomer medzi príjmami, ktoré obec získava od obyvateľov za likvidáciu odpadu a skutočnými nákladmi, ktoré obci vznikajú. Bolo zistené, že obec využíva dva spôsoby nakladania s odpadmi a to separovaný zber, ktorý využíva väčšia časť (80%) obce a ktorý je i ekonomicky rentabilný. Zvyšná časť, 20% je tých, ktorí využívajú zber odpadu do veľkoobjemových kontajnerov a akumulujú veľké náklady, ktoré obec v oblasti nakladania s odpadmi vedú do straty.

V záverečnej časti som navrhla riešenie, ktoré by pomohlo tento nežiaduci stav zmeniť. Návrh spočíva v tom, aby sa separovalo 100 % odpadu vznikajúceho na území obce. Tým sa odstránia dodatočné náklady na vyseparovanie veľkoobjemových kontajnerov a v kontajneroch by nekončilo to, čo sa dá ešte využiť ako druhotná surovina. Táto skutočnosť sa nesmie podceňovať a prehliadať, treba mať na zreteli že zdroje ako finančné tak i prírodné nie sú neobmedzené.

Zoznam použitej literatúry

Knihy

- [1] JANEČKOVÁ, L.; VAŠTÍKOVÁ, M. *Marketing měst a obcí*. Praha: Grada Publishing, 1999. 178s. ISBN 80-7269-750-8
- [2] KADEŘÁBKOVÁ, J.; MATES, P.; POSTRÁNECKÝ J.; WOKOUN, R.: *Úvod do regionálních a správních věd*. CODEX, Bohemia s. r. o., 1996. 93 s. ISBN 80-85963-18-3
- [3] KVASNIČKOVÁ, D.: *Životné prostredie*. Bratislava: MEDIA TRADE, s.r.o., 2002. 120 s. ISBN 80-08-03341-X
- [4] MALINOVSKÝ, J.; SUCHÁČEK, J.: *Velký anglicko – český slovník regionálního rozvoje a regionální politiky Evropské unie*. Ostrava: VŠB –TU Ostrava, 2006. 956 s. ISBN 80-248-1117-0
- [5] MOŇOK, B.: *Koncepcia smerovania k nulovému odpadu*. Košice: Priatelia Zeme – SPZ, 2005. s. 22. ISBN 80-96 79 72-3-9
- [6] OBEC KLOKOČOV: *Všeobecné záväzné nariadenie o nakladaní s komunálnymi odpadmi a drobnými stavebnými odpadmi na území obce Klokočov, 2008*
- [7] STENCHLÁK, R.: *História najsevernejšej Kysuckej obce*. Ružomberok: Edičné stredisko pedagogickej fakulty, 2006. 120 s. ISBN 80-8084-134-9
- [8] ŠTEFANOVIČ, M.: *Právo životného prostredia*. Bratislava: IURA EDITION, s.r.o., 2001. 254 s. ISBN 80-89047-11-4
- [9] ZAPLETAL, V.: *Environmentálna ekonómia*. Bratislava: Merkury s.r.o., 2004. ISBN 80-89143-13-X

[10] Predpisy SR a EÚ: *Odpady a odpadové hospodárstvo*. 18. vyd. 2006. Bratislava: Epos. ISBN 80-8057-665-3

[11] WOKOUN, R.; MALINOVSKÝ J.; DAMBORSKÝ, M.; BLAŽEK, J. a kol.: *Regionálny rozvoj – východiska regionálneho rozvoje, regionálna politika, teórie, stratégie a programovanie*. Praha: LINDE PRAHA, a. s. 475 s. ISBN 978-80-7201-699-0

Internetové stránky

[12] ČADCA. www.mestocadca.sk/m/53/priroda-a-okolie.html - Príroda a okolie

[13] ČADCA. www.mestocadca.sk/m/16/demografia.html – Demografia

[14] KLOKOCOV .www.klokocov.sk/index.php?option=com_content&task=blogcategory&id=35&Itemid=50 – O obci

[15] KLOKOCOV. www.klokocov.sk/index.php?option=com_content&task=blogcategory&id=17&Itemid=32 – História obce

[16] KLOKOCOV. www.klokocov.sk/index.php?option=com_content&task=blogcategory&id=13&Itemid=26 – Aktuálne dianie

[17] MINISTERSTVO VÝSTAVBY A REGIONÁLNEHO ROZVOJA SR. www.build.gov.sk/mvrrsr/source/document/003614.doc - Zákon č. 539/2008 o podpore regionálneho rozvoja

[18] MINISTERSTVO ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA SR. www.enviro.gov.sk/servlets/page/868?c_id=5150 – Zákon č. 223/2001 Z. z. o odpadoch

[19] MINISTERSTVO ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA SR. www.cvik.sk/poh_final.pdf - Plán odpadového hospodárstva SR 2006 – 2010

[20] SLOVENSKÝ ŠTATISTICKÝ ÚRAD. www.portal.statistics.sk/showdoc.do?docid=630 – Poloha, rozloha, demografické podmienky

[21] SLOVENSKÝ ŠTATISTICKÝ ÚRAD. www.portal.statistics.sk/showdoc.do?docid=1107 – Zamestnanosť

[22] ÚRAD PRÁCE, SOCIÁLNYCH VECÍ A RODINY. www.upsvarcadca.sk/master/statistiky/analyza2008.doc – Regionálna analýza trhu práce, sociálnych vecí a rodiny

Zoznam skratiek

a pod.	a podobne
BRO	biologicky rozložiteľný odpad
ČR	Česká republika
DSO	drobný stavebný odpad
CHKO	chránená krajinná oblasť
KO	komunálny odpad
ks	kus
m	meter
min	minimálne
mm	milimeter
napr.	napríklad
n. o.	nezisková organizácia
resp.	respektíve
SR	Slovenská republika
tzn.	to znamená
tzv.	takzvané
VOK	veľkoobjemový kontajner

Prehlásenie o využití výsledkov bakalárskej práce

Prehlasujem, že

- že som bola zoznámená s tým, že na moju bakalársku prácu sa plne vzťahuje zákon č. 121/2000 Zb. – autorský zákon, najmä paragraf 35 – užitie diela v rámci občianskych a náboženských obradov, v rámci školských predstavení a užitie diela školského a § 60 – školské dielo
- beriem na vedomie, že Vysoká škola Báňská – Technická univerzita Ostrava (ďalej len VŠB- TUO), má právo nezárobkové, k svojej vnútornej potrebe, bakalársku prácu použiť (§35 odst. 3)
- súhlasím s tým, že bakalárska práca bude v elektronickej podobe archivovaná v Ústrednej knižnici VŠB- TUO a jeden výtlačok bude uložený u vedúceho bakalárskej práce. Súhlasím s tým, že bibliografické údaje o bakalárskej práci budú zverejnené v informačnom systéme VŠB- TUO.
- bolo zjednané, že s VŠB- TUO, v prípade záujmu z jej strany, uzatvorím licenčnú zmluvu s oprávnením užiť dielo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona
- bolo zjednané, že užiť svoje dielo, bakalársku prácu, alebo poskytnúť licenciu k jej využitiu môžem len so súhlasom VŠB-TUO, ktorá je oprávnená v takom prípade od mňa požadovať primeraný príspevok na úhradu nákladov, ktoré boli VŠB-TUO na vytvorenie diela vynaložené (až do ich skutočnej výšky).

V Ostrave dňa 05.05.2010

Jana Stopková

meno a priezvisko študenta

Adresa trvalého pobytu študenta

:Kornica 172, 023 22 Klokoč

